

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Dopady Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch
(Organizace specializující se na ohrožené druhy zvířat)
Bakalářská práce

Autor: Jan Forejtek
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Ing. Veronika Židová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 30.4.2021

vlastnoruční podpis

Jan Forejtek

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Veronice Židové, Ph.D., za metodické vedení práce, rady, připomínky a ochotu. Dále děkuji všem respondentům, kteří byli ochotni poskytnout rozhovor.

Anotace

Název: Dopady Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch

Podtitul: Organizace specializující se na ohrožené druhy zvířat

Dobrovolnický cestovní ruch je jedním z nových trendů turismu, který začíná nabývat na oblíbenosti. Cílem předložené bakalářské práce je prozkoumat dopady pandemie Covid-19 na konkrétní činitele, působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu. Práce nejprve v teoretické části, představuje důležitá východiska pro zpracování části praktické. V té autor nejdříve charakterizuje Jihoafrickou republiku, kde se nachází zmiňované organizace a poté svou vlastní zkušenost s dobrovolnictvím. Následují interpretace polostrukturovaných rozhovorů, které jsou stěžejní částí výzkumu. Respondenti rozhovorů byli vybráni tak, aby zastupovali několik složek dobrovolnického turismu a nabídli více pohledů na danou problematiku. Výsledky ukazují, že nejpodstatnějším dopadem na organizace působící v rámci dobrovolnického turismu, je nedostatek dobrovolníků a s ním spojená ztráta finančních zdrojů a pracovní síly. Pro zvýšení vypovídající hodnoty výzkumu by bylo nutné rozšířit vzorek respondentů.

Klíčová slova: dobrovolnictví, dobrovolnický cestovní ruch, dopady Covid-19, Jihoafrická republika, placené dobrovolnictví

Annotation

Title: Impacts of the coronavirus crisis on volunteer tourism

Subtitle: Organizations specializing in endangered species

Volunteer tourism is one of the new trends in tourism, which is beginning to gain in popularity. The aim of the presented bachelor thesis is to demonstrate the effects of the Covid-19 pandemic on specific factors operating in volunteer tourism. The work of the form in the theoretical part, represents an important starting point for the elaboration of the practical part. In it, the author first characterizes the Republic of South Africa, where the mentioned organization is located, and then his own

experience with volunteering. The following are interpretations of semi-structured interviews, which are key parts of the research. Interview respondents were selected to represent several components of volunteer tourism and offer more perspectives on the issue. The results of the samples is that the most significant impact on organizations operating in the field of volunteer tourism is the lack of volunteers and the associated loss of financial resources and manpower. To increase the informative value of the research, it would be necessary to expand the sample of respondents.

Keywords: volunteering, volunteer tourism, impacts of Covid-19, South Africa, paid volunteering

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce a metodika zpracování	3
2.1	Cíl práce.....	3
2.2	Metodika zpracování.....	3
3	Teoretická východiska	5
3.1	Úvod do problematiky cestovního ruchu.....	5
3.2	Dobrovolnictví.....	7
3.2.1	Motivace dobrovolníků	10
3.3	Dobrovolnický cestovní ruch	11
3.4	Dopady cestovního ruchu	12
3.4.1	Pozitivní dopady	12
3.4.2	Negativní dopady.....	13
3.5	Dopady Covid-19 na cestovní ruch.....	15
4	Praktická část.....	17
4.1	Charakteristika Jihoafrické republiky	17
4.2	Vlastní zkušenost autora s dobrovolnickým cestovním ruchem	18
4.3	Rozhovor Kamila Paličková.....	24
4.4	Rozhovor Luke Levitt.....	32
4.5	Rozhovory s dobrovolníky.....	38
4.6	Komparace rozhovorů.....	45
5	Shrnutí výsledků.....	48
6	Závěry a doporučení	52
7	Seznam zdrojů	55
8	Přílohy	58

Seznam obrázků

Obrázek 1 Národní park Pilanesberg, Zdroj: Jan Forejtek, 2019	20
Obrázek 2 Pozorování žiraf, Zdroj: Harry Muschamp, 2019.....	21
Obrázek 3 První setkání s nosorožci, Zdroj: Jan Forejtek, 2019.....	22
Obrázek 4 Logo Redline Expeditions, Zdroj: http://www.redlinexpedition.com , 2021	24
Obrázek 5 Dobrovolnická činnost zakladatelky Redline Expedition, Zdroj: http://www.redlinexpedition.com/o-nas/ , 2021	25
Obrázek 6 Blízký kontakt se zvířaty, Zdroj: Dagmar Protivínská, 2019.....	27
Obrázek 7 Pravidelná činnost dobrovolníků, pozorování pohybu zvířat, Zdroj: Melissa Dawson, 2019.....	29
Obrázek 8 Logo Nkombi Volunteer Camp, Zdroj: https://www.nkombi.com , 2021	32
Obrázek 9 Nkombi Volunteer Camp, Zdroj: Jan Forejtek, 2019	33
Obrázek 10 Obydlí v rezervaci, specializující se na záchranu kočkodanů, Zdroj: Šlabjarová, (2021)	39
Obrázek 11 Mláďata kočkodanů, Zdroj: Nikola Šlabjarová, 2021	40

1 Úvod

Cestovní ruch je velice důležitou součástí světové ekonomiky. Slouží k uspokojování lidských potřeb a stává se téměř nedílnou součástí životního stylu obyvatel ekonomicky vyspělejších zemích. Vysoký zájem o cestování přispívá k neustálému vytváření nových trendů v rámci cestovního ruchu. Mezi tyto trendy patří například gastroturismus, darkturismus, filmový turismus a mnoho dalších. Tato bakalářská práce se zaměřuje na jeden konkrétní trend, a tím je dobrovolnický cestovní ruch.

Jedná se o formu udržitelného cestovního ruchu, která nabízí lidem s touhou cestovat možnost v rámci svých cest pomoci s určitou problematikou převážně v ekonomicky slabších nebo rozvojových zemích.

Celé odvětví cestovního ruchu, včetně jeho trendů jako dobrovolnický turismus, bylo negativně, a v určitých případech i pozitivně ovlivněno nástupem pandemie Covid-19 a vládními opatřeními s tím spojenými. Bakalářská práce se tedy primárně zaměřuje na vymezení a popsání těchto negativních vlivů působících na dobrovolnický cestovní ruch. Dále si dává za cíl například formulovat hlavní důvody motivace k účasti na dobrovolnických pobytech nebo zjistit, zda tato forma cestovního ruchu přispívá k vytváření nových pracovních pozic pro místní obyvatele.

Autor bakalářské práce si toto téma vybral z důvodu, že je mu velice blízké, neboť měl možnost vyzkoušet si dobrovolnickou činnost v Jihoafrické republice v rámci organizace specializující se na ochranu přírody a ohrožených druhů zvířat. Dalším důvodem je zájem o cestovní ruch prohlubovaný prostřednictvím studia managementu cestovního ruchu.

Bakalářská práce je členěna do dvou hlavních částí – na teoretickou a praktickou. Teoretická část se soustředí na vymezení stěžejních pojmů, které úzce souvisí s cestovním ruchem a daným tématem. Práce obecně popisuje tento pojem a poté se zaměřuje na již zmíněný trend dobrovolnický cestovní ruch a s ním související pojmy dobrovolnictví a motivace dobrovolníků. Dále vymezuje obecné negativní a pozitivní faktory cestovního ruchu a v neposlední řadě nově vzniklé dopady Covid-19 na toto odvětví.

Praktická část obsahuje osobní zkušenost autora s dobrovolnictvím a dále interpretace informací získaných z polostrukturovaných rozhovorů. Jednalo se o dva subjekty, aktivně účinkující v dobrovolnickém cestovním ruchu, kteří byli zasaženi nástupem pandemie, dále o dva dobrovolníky, kteří v období pandemie navštívili dobrovolnickou organizaci v Jihoafrické republice. Tyto subjekty zastupují rozdílné role v rámci tohoto trendu cestovní ruchu, ale velmi úzce spolu spolupracují a vzájemně si vypomáhají. Proto nabízejí různé pohledy na danou problematiku, které spolu mnohdy korespondují.

2 Cíl práce a metodika zpracování

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce si dává za cíl prozkoumat negativní a pozitivní vlivy způsobené pandemií Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch. Tyto vlivy bude popisovat na konkrétních činitelích působících v rámci dobrovolnického turismu. Dále se práce zaměřuje na popis, jak nástup pandemie celkově ovlivnil zmíněné organizace. Cílem práce je také zjistit, co je motivací k účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu a jaké jsou obecně kladné nebo záporné přínosy tohoto trendu.

- 1. Jaké jsou dopady pandemie Covid-19 na organizace a dobrovolníky působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu?*
- 2. Jaké jsou nové způsoby financování dobrovolnických organizací a agentur bez přísunu dobrovolníků?*
- 3. Jak funguje koncept placeného dobrovolnictví?*
- 4. Jaká je hlavní motivace dobrovolníků pro účast na dobrovolnickém cestovním ruchu?*
- 5. Co dobrovolníci získají z účasti na dobrovolnické činnosti?*

2.2 Metodika zpracování

Práce si stanovuje 5 základních otázek, které korespondují s daným tématem. Hlavním cílem je zjistit dopady Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch. Je ovšem důležité v práci popsat i motivaci dobrovolníků a co jim tento druh cestovního ruchu přináší. Dále autora zajímá přínos dobrovolnického cestovního ruchu pro organizace, které budou v bakalářské práci zmiňovány. Autor práce, vzhledem k omezení cestování vyvolanému pandemií, předpokládá nedostatek dobrovolníků v organizacích, proto práce zjišťuje také nové způsoby financování těchto organizací.

Teoretická část práce byla zpracována pomocí sekundárních dat. Tato data byla prozkoumána pomocí rešerše stěžejních literárních zdrojů, které byly publikovány odborníky, a elektronických zdrojů dostupných na internetu.

Internetová zdroje byly získávány především za použití vyhledávačů odborných textů: Google Scholar, Academia.edu nebo ResearchGate.

Na teoretickou část navazuje část praktická. Pro metodický postup byla zvolena kvalitativní strategie. Sběr primárních dat probíhal prostřednictvím 4 polostrukturovaných rozhovorů. Respondentkou prvního rozhovoru je Kamila Paličková, zakladatelka společnosti Redline Expedition. Tato společnost funguje v České republice a nabízí zprostředkování dobrovolnických pobytů především v Jihoafrické republice. Druhým respondentem je Luke Levitt, který pracuje jako Assistant Operation Manager a je zároveň vedoucím a hlavním koordinátorem dobrovolnického programu v rezervaci specializující se na ochranu nosorožců. Zbylí dva respondenti jsou dobrovolníci, kteří mohli navštívit dobrovolnickou organizaci specializující se na ochranu kočkodanů v období pandemie Covid-19. Respondenti byli vybráni kvůli značné zainteresovanosti v odvětví dobrovolnického cestovního ruchu a kvůli zkušenostem s dobrovolnickou činností v období pandemie Covid-19. Autor práce v praktické části dále popíše vlastní zkušenost s dobrovolnickým cestovním ruchem a vyjádří vlastní názory na toto odvětví.

3 Teoretická východiska

3.1 Úvod do problematiky cestovního ruchu

Původ pojmu cestovní ruch, jak název nasvědčuje, pochází ze slova cestování. Kotíková (2013) uvádí, jak moc se významově tyto pojmy od sebe liší. Cestování samozřejmě vyjadřuje přemísťování osob za účelem pobytu na jiném místě, než je jejich obvyklé bydliště, ale nezahrnuje v sobě určité faktory, které se projevují v rámci cestovního ruchu. Mezi tyto činitele patří služby, např. stravování, ubytování, doprava, které jsou poskytovány organizacemi, jejichž cílem bývá především tvorba zisku. Autorka dále tvrdí, že mezinárodním ekvivalentem pojmu cestovní ruch je turismus. Je však důležité si uvědomit, že leckdy používané pojmy jako turistický ruch nebo turistika jsou v souvislosti s cestovním ruchem terminologicky vyjadřované nesprávně. Jak uvádí Nejdí (2011), turistika je přemísťování jednotlivců související s uspokojováním potřeby prostřednictvím sportovní aktivity nebo za účelem poznání, pro kterou je vynaložená vlastní pohybová energie.

V průběhu let získal cestovní ruch mnoho definic a pojmů, které se ho snaží co nejlépe popsat. Jak uvádí Kotíková (2013), v různých formách existuje cestovní ruch dalo by se říct odjakživa, ale odvětví, které dnes nazýváme cestovní ruch, se začalo formovat v průběhu první poloviny 19. století. K přesnějšímu vymezení pojmu „cestovní ruch“ dochází však na začátku 20. století. Hlavním důvodem bylo zvyšující se vzdělání v oblasti cestovního ruchu a zvyšující se počet výzkumů zabývajících se tímto jevem.

Na konferenci Světové organizace cestovního ruchu uskutečněné v Ottawě v roce 1991 vznikla formulace, která udává: „*Cestovní ruch představuje činnost lidí spočívající v cestování a v pobytu mimo místo jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely.*“ (Kotíková, 2013, s.16) Podle Kotíkové (2013) byla tato definice v roce 1993 oficiálně stanovena jako „definice cestovního ruchu“. Hlavní rozdíl od ostatních vymezení, formovaných od začátku 20. století, spočívá především v neuvádění cestovního ruchu zejména jako volnočasové aktivity, ale také jako aktivity spojené s obchodováním a dalšími

motivy. Avšak tato formulace nepopisuje cestovní ruch dostatečně podrobně a slouží spíše jako nástroj k uspořádání a integrování mezinárodních statistik.

Pro komplexnější vyjádření teorie cestovního ruchu se hodí vymezení z Výkladového slovníku, které tvrdí: *Cestovní ruch je komplexní jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, vzdělání, pracovní či jiným účelem, i aktivity subjektů poskytujících služby a produkty těmto cestujícím osobám, tedy i provozování zařízení se službami pro tyto cestující osoby včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místních komunit a ekosystémů na uvedené aktivity.* (Zelenka a Pásková, 2012, s.83) Silnou stránkou definice je, že se nesoustředí pouze na účastníky, tedy stranu poptávky, ale zahrnuje v sobě i faktory ovlivňující cestovní ruch ze strany nabídky, tzn. poskytovatele služeb v destinaci.

Kotíková (2013) uvádí, že cestovní ruch lze rozdělit do velkého množství kategorií, ve kterých se mnohdy autoři literatury liší. V České republice a na Slovensku bývá používána klasifikace cestovního ruchu podle druhů a forem. Mezi formy patří například krátkodobý cestovní ruch nebo organizovaný cestovní ruch. Tato klasifikace je vymezena podle konkrétních podmínek, ve kterých se cestovní ruch uskutečňuje. Avšak podle Kotíkové (2013) se druhy cestovního ruchu zaměřují především na motivaci účasti na cestovním ruchu. Do této kategorie patří například rekreační cestovní ruch, kulturně-poznávací cestovní ruch nebo sportovní cestovní ruch. Základní členění cestovního ruchu klade důraz především na respektování geografických aspektů. Jak uvádí Kotíková (2013), cestovní ruch se dělí na domácí a zahraniční, přičemž druhy lze dále rozlišovat na výjezdový a příjezdový. Tato klasifikace je v souladu se Světovou organizací cestovního ruchu. Při domácím cestovním ruchu, jak název napovídá, se jedná o pohyb a pobyt obyvatel v rámci jednoho území bez překročení hranic. Při překročení státních hranic se jedná o cestovní ruch zahraniční, který se dále člení na cestovní ruch výjezdový a příjezdový. „*Domácí cestovní ruch spolu s výjezdovým cestovním ruchem tvoří národní cestovní ruch. Domácí cestovní ruch spolu s příjezdovým cestovním ruchem tvoří vnitřní cestovní ruch. Příjezdový cestovní ruch a výjezdový cestovní ruch tvoří*

mezinárodní cestovní ruch.“ (Kotíková, 2013, s. 22) Ve starší české a slovenské literatuře se podle Kotíkové (2013) označuje zahraniční cestovní ruch příjezdový jako aktivní cestovní ruch a pro výjezdový cestovní ruch se používá pojmenování pasivní cestovní ruch.

Při kategorizaci cestovního ruchu je kladen velký důraz na motivy k účasti na cestovním ruchu. Podle Čecha (1998) Světová organizace cestovního ruchu uvádí k účasti na cestovního ruchu tyto motivy:

- využití volného času, rekreace a dovolená,
- návštěvy příbuzných a přátel,
- obchodní a pracovní cesty,
- léčení,
- náboženství,
- ostatní.

V tomto ohledu se však autoři často rozcházejí, a existuje proto mnoho názorů a druhů klasifikace. Podle Kotíkové (2013) může být z tohoto východiska rozdělen cestovní ruch do dvou skupin: cestovní ruch volného času a ten, který slouží k obchodním a služebním cestám. Cestovní ruch lze dále dělit podle motivů účasti na něm na etnický, kulturní a historický, podle času na krátkodobý či dlouhodobý, podle počtu účastníků na individuální a skupinový, podle způsobu zajištění na organizovaný nebo neorganizovaný.

Kotíková (2013) uvádí jako málo používaný způsob členění místo, konkrétně podle rekreačního prostoru, ve kterém dochází k účasti na cestovním ruchu. Podotýká, že v praxi se s těmito prostory hojně setkáváme. Jedná se například o horský, lázeňský nebo přímořský. Je však samozřejmostí, že v průběhu let dochází k formování a změně důvodů motivace k účasti na cestovním ruchu, a proto vznikají nové formy a trendy v cestovním ruchu.

3.2 Dobrovolnictví

Nejprve je důležité si uvědomit, co vlastně představuje pojem dobrovolnictví. *„Dobrovolnictví je často profesionálně organizováno, aniž by ztratilo svoji spontaneitu. Je pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro organizaci, která*

s dobrovolníky spolupracuje, a zároveň zdrojem nových zkušeností, zážitků i příležitostí pro osobní růst dobrovolníků.“ (Tošner a Sozanská, 2002, s. 37)

Tošnera a Sozanská (2002) rozlišují hned několik druhů dobrovolnictví. Prvním z nich je občanská nebo sousedská výpomoc. Tento typ veřejně prospěšné činnosti může být pozorován při běžné aktivitě klasického občana, jako je pomáhání vlastní rodině, příbuzenstvu či sousedům. Sousedská výpomoc byla využívána často během totalitního režimu, kdy občané mnohdy neměli jinou možnost než si pomáhat mezi sebou.

Jako další druh uvádí Tošner a Sozanská (2002) dobrovolnictví vzájemně prospěšné. Jedná se o dobrovolnictví, které se projevuje pomocí v komunitních organizacích v rámci obcí. Mezi tyto organizace můžou být řazeny například sportovní kluby, zájmové organizace nebo fary. Dobrovolnictví vzájemně prospěšné bylo také využíváno za totalitního režimu. V průběhu let se tyto druhy dobrovolnické činnosti transformovaly na tržní vztahy, ale v rámci rodin, příbuzenstva a sousedských vztahů zůstávají stále velmi běžné.

Dobrovolnictví v rámci neziskových organizací a dobrovolnických center označuje Tošner a Sozanská (2002) jako veřejně prospěšné dobrovolnictví. Ve své podstatě se velmi podobá občanské výpomoci, ale dobrovolník u této formy patří pod dobrovolnickou organizaci, která mu nabídne příležitost a místo k vykonávání různých druhů veřejně prospěšné činnosti. Důležitým faktem je, že tyto formy dobrovolnictví jsou sice důležité z hlediska terminologie, jak tvrdí autor, ale v praxi se mezi sebou často prolínají.

Podle zákona č. 198/2002 Sb., § 2, odstavec 1, je dobrovolnická služba uváděna jako činnost, při níž dobrovolník poskytuje:

„a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase;

b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí;

c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních institucí“. (Zákon č. 198/2002 Sb.)

Zákon č. 198/2002 Sb., § 3, dále uvádí, že dobrovolníkem může být fyzická osoba
*„a) starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky,
b) starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu.“* (Zákon č. 198/2002 Sb.)

Dobrovolnictví může být podle Tošnera a Sozanské (2002) rozděleno a popisováno dle několika stránek. Z hlediska historického vývoje je rozlišováno podle dvou hlavních kategorií. Jedná se o evropský model dobrovolnictví – komunitní a o americký model dobrovolnictví – manažerský. Rozdíl mezi těmito dvěma aspekty je především v přístupu dobrovolníků k dobrovolné činnosti a také ve způsobu fungování dobrovolnických organizací.

Autoři uvádějí, že u evropského modelu bývá dobrovolnictví většinou spontánní záležitostí a bývá vykonáváno v komunitních organizacích, jako jsou sportovní kluby nebo dětské kluby. Hlavním pilířem bývají přátelské vztahy a společné zájmy dobrovolníků. Častými dobrovolníky zde jsou rodiče, kteří se zapojují do chodu zájmových či sportovních klubů kvůli svým dětem.

U amerického modelu se jedná o profesionální činnost ve specializovaných dobrovolnických centrech. Tato centra se soustředí na vyhledávání občanů s touhou vložit své prostředky a čas do vykonávání dobrovolné činnosti.

Dalším udávaným rozdílem je prostředí, ve kterém se tyto dvě kategorie nejčastěji projevují. Komunitní model se rozvíjí především v menších obcích a manažerský model ve větších městech, kde existuje dostatečná poptávka po široké množství dobrovolných činností.

Z hlediska časového vymezení dělí Tošner a Sozanská (2002) dobrovolnictví do 3 hlavních bodů. První z nich je dobrovolné zapojení při jednorázových akcích. Jedná se o dobrovolnou činnost provozovanou na jednorázových akcích, které bývají pouze několikrát do roka. Při těchto akcích dochází také k získávání nových zájemců o dobrovolnou činnost.

Dalším bodem je podle autorů dlouhodobá dobrovolná pomoc. Zde se jedná o dobrovolnou činnost, kterou dobrovolník vykonává pravidelně v průběhu celého roku. Dobrovolnické organizace do těchto osob vkládají více zdrojů formou školení nebo pojištění proti případně způsobeným škodám. Na rozdíl od jednorázové pomoci má dobrovolník s organizací písemně sepsanou dohodu, ve které jsou upraveny určité aspekty jejich spolupráce, například práva a povinnosti obou stran.

Posledním bodem je podle Tošnera a Sozanské (2002) dobrovolná služba. Ta je poskytována profesionálními organizacemi, které se na tento druh služby specializují. Investice do dobrovolníka je poměrně vysoká, když vezmeme v potaz školení, cestovní náklady a pojištění. Závazek vůči organizaci je dlouhodobý, někdy na dobu i několika let, a tato činnost bývá převážně vykonávána v zahraničí.

3.2.1 Motivace dobrovolníků

Podle Tošnera a Sozanské (2002) existují tři hlavní typy motivace u dobrovolníků, konvenční či normativní, reciproční a nerozvinutá. Konvenční či normativní motivace je ovlivněna především společností nebo blízkým rodinným kruhem. Jedná se o osoby, které jsou převážně starší 60 let a nábožensky založené. Od člověka, který se pohybuje v této společnosti, se jednoduše čeká, že v průběhu svého života bude nějakým nezištným způsobem pomáhat ostatním.

Dalším příkladem, jak uvádí Tošner a Sozanská (2002), je motivace reciproční. U tohoto typu nebývá pravidlem, že je hlavní motivací pomáhat ostatním. Často se zde objevují vedlejší motivy, jako zájem o získání nových zkušeností, navazování nových vztahů a snaha uplatnit svoje schopnosti a udržovat se prostřednictvím dobrovolné práce v kondici. Tento druh motivace lze pozorovat zejména u mladých osob, které nebývají často ovlivněny náboženstvím.

Nerozvinutá motivace je posledním druhem, který Tošner a Sozanská (2002) uvádí. Jedná se o způsob, jenž může být rozdělen na jednotlivé aspekty, které ovlivňují budoucího dobrovolníka při jeho rozhodování, zda vůbec začít s dobrovolnou činností. Autor mezi tyto aspekty řadí „*důvěru v organizaci, pro niž by měli pracovat, přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce a pocit, že se prostřednictvím dobrovolnictví mohou podílet na šíření dobré myšlenky.*“ (Tošner

a Sozanská, 2002, s. 37) Motivaci nerozvinutou lze pozorovat u velkého rozpětí lidí, od vysokoškoláků přes střední generaci až po generaci starší.

3.3 Dobrovolnický cestovní ruch

„Dobrovolnický cestovní ruch můžeme definovat jako cestování osob, které při své dovolené z různých důvodů cestují organizovaným způsobem z důvodů poskytnutí dobrovolné pomoci nebo zmírnění materiálních nedostatků určitých společenských skupin, obnovení určitého prostředí nebo prozkoumání podmínek společnosti či prostředí.“ (Kotíková, 2013, s. 116) Tato definice vystihuje stále celkem nový, ale rychle rostoucí trend, dobrovolnický cestovní ruch.

Jak uvádí Wearing (2003), tento světový fenomén, který nabývá stále na popularitě, je ovšem potřeba studovat a pozorovat jeho působení na lokality a místní obyvatele v zemích, kde se dobrovolnický cestovní ruch uskutečňuje. Lamourex (2009) poukazuje na fakt, že dobrovolnický cestovní ruch je obor, ve kterém je nutná spolupráce více odvětví, například vlády nebo soukromého sektoru.

Tato autorka popisuje existenci dvou hlavních organizací v dobrovolnickém cestovním ruchu. Jsou to organizace, které posílají dobrovolníky do oblastí, kde bude prováděna dobrovolnická činnost, a organizace, které tyto dobrovolníky přijímají a dále zajišťují jejich dobrovolnickou činnost. Lamourex (2009) podotýká nutnost kvalitní spolupráce mezi těmito organizacemi za jiným účelem než získávání zisku pro efektivní fungování této dobročinné aktivity.

Kotíková (2013) udává jako možné důvody k účasti v dobrovolnickém cestovním ruchu například opravdovost zážitků, možnost cestovat do exotických zemí nebo kontakt s místním obyvatelstvem. Autorka poukazuje ale i na to, že stále nejsou úplně jasné důvody dobrovolníků k účasti v dobrovolnickém cestovním ruchu.

Autoři odborné literatury se v tomto ohledu přou hned v několika aspektech. Často kladené otázky jsou, jestli je motivace dobrovolníků čistě pomáhat ostatním lidem, zvířatům, životnímu prostředí, nebo se jedná o motivaci získat praxi, například při studiu. Dále, jestli dobrovolnický cestovní ruch přináší opravdovou pomoc do postižených oblastí, nebo situaci v nich spíše zhoršuje.

Guttentag (2009) popisuje některé negativní dopady dobrovolnického cestovního ruchu. Tvrdí, že rychle se rozvíjející dobrovolnický cestovní ruch má za následek přijímání dobrovolníků, kteří nenabízejí dostatečné schopnosti k správnému vykonávání přidělené práce a stávají se tak přítěží pro organizaci. Tento jev se objevuje především u krátkodobých dobrovolníků, u kterých zabere většinu času snaha o osvojení si potřebných dovedností k prospěšnému vykonávání dobrovolnické činnosti.

S tímto negativním faktorem úzce souvisí i další, který Guttentag (2009) uvádí. Jedná se o vytlačování místní pracovní síly dobrovolníky. To přispívá ještě k vyšší nezaměstnanosti v zemích, kde už tak zpravidla bývá dost vysoká. Tento faktor přispívá i k negativnímu vnímání dobrovolníků místními obyvateli, což by v budoucnu mohlo vyústit v konflikt. Dále podotýká, že nelze zapomenout ani na negativní ovlivňování místní kultury a její přeměnu za účelem uspokojování dobrovolníků, což je přesný opak toho, co by měl dobrovolnický cestovní ruch představovat.

3.4 Dopady cestovního ruchu

3.4.1 Pozitivní dopady

Pozitivní dopady cestovního ruchu se projevují především v ekonomice a v sociálně-kulturním prostředí. V některých případech může mít cestovní ruch i kladný vliv na životní prostředí, ačkoliv zde se projevuje spíše záporným způsobem. Cestovní ruch z ekonomického hlediska může být vnímán jako obrovský zdroj peněz. Například v České republice podle Českého statistického úřadu (2021) cestovní ruch za rok 2019 tvořil 2,8 procenta hrubého domácího produktu, což činí 165 miliard korun.

Podle Indrové (2010) peněžní injekce, které cestovní ruch poskytuje, se projevují např. zlepšováním dopravní infrastruktury nebo se mohou stát důležitou složkou rozpočtů. Slouží tak nejen účastníkům cestovního ruchu, ale také místním obyvatelům. Velice významným vlivem je vytváření pracovních míst a podnikatelských příležitostí. Produkuje pracovní pozice, které s ním buď přímo souvisí, tzn. ubytovací zařízení, zábavní centra, stravovací zařízení, doprava,

informační střediska, cestovní kanceláře a agentury atd., nebo v odvětvích, které spolupracují s těmito subjekty, tzn. stavební firmy, dodavatelé potravin, opravářské služby atd. Cestovní ruch může také přispívat k ochraně životního a kulturního prostředí zvyšováním povědomí o nutnosti jejich ochrany nebo vytvářením peněžních prostředků, které jsou dále investovány například formou dotací do ochrany těchto prostředí.

3.4.2 Negativní dopady

Pásková (2014) popisuje negativní dopady cestovního ruchu na životní a sociálně-kulturní prostředí. Tyto negativní dopady jsou vyvolávány vysokým tempem růstu rozvoje cestovního ruchu a jeho nedostatečnou regulací. Organizace působící v cestovním ruchu často směřují pouze k vytváření co nejvyšších zisků a kladou nízký důraz na ochranu prostředí, čemuž nepřispívají ani zákony, které jim takové jednání umožňují.

Životní prostředí je cestovním ruchem negativně ovlivňováno v několika aspektech. Jak uvádí Pásková (2014), mezi tyto faktory patří například turistické znečištění, emise nebo zavlčení nepůvodních druhů. Turistické znečištění lze pozorovat téměř na každém místě, které je z pohledu turistů velmi oblíbené. Projevuje se ohromným množstvím vyprodukovaných odpadků. Turisty přeplněné oblasti cestovního ruchu přispívají k ničení nebo také k přetváření původního života místních obyvatel.

„Jako emise označujeme proces uvolňování látek nebo energií (pevných, kapalných nebo plyných) uvolňovaných ze zdrojů znečištění do složek životního prostředí.“ (Pásková, 2014, s. 56) Cestovní ruch přispívá k tvorbě emisí především prostřednictvím dopravy (silniční, letecké, železniční) nebo provozem velkým středisek. K emisím přispívá i neustálá výstavba nových a větších subjektů cestovního ruchu.

Server ct24.ceskatelevize.cz (2018) popisuje cestovní ruch jako jednu z hlavních složek při tvorbě emisí. Podle studie, která je v článku popisována, produkuje cestovní ruch až 8 % světových emisí. Největší podíl na tom mají turisté ze Spojených států, Číny a Německa. Vysoká produkce emisí způsobená cestovním ruchem se v některých oblastech projevuje tvorbou smogu.

Dalším negativním dopadem je eroze. „*Erozi lze popsat jako proces narušování povrchu přírodnin, zejména odstraňováním vrchní vrstvy půdy, povrchu hornin působením větrů, vody, sněhu, ledovce, živých organismů včetně člověka.*“ (Pásková, 2014, s. 57) Cestovní ruch se na erozi podílí například prohlubováním přírodních cest, tvorbou nových cest v okolí památek nebo přírodních aktivit, které tomu nejsou původně přizpůsobeny.

Přírodní prostředí bývá velmi extrémním způsobem zasaženo také zavlečením nepůvodních druhů. Jedná se jak o zvířecí druhy, tak rostlinné. Turisté je přinášejí do jiných oblastí přichycené na oblečení nebo schované v dopravních prostředcích. Tento vliv může mít za následek dokonce vytlačení původních druhů zvířat nebo rostlin, které nejsou schopny soupeřit s často invazivními druhy z jiných částí světa.

Dopadem cestovního ruchu je také poškozování přírodních hodnot a biodiverzity. „*Jedná se o druh vandalismu způsobovaný návštěvníky, projevující se vrypy či grafity na skalních a jiných přírodních útvarech, poškozováním či sběrem vzácných živočišných či rostlinných druhů, nerostů, hornin či fosilií.*“ (Pásková, 2014, s. 60) Tento vliv může být vnímán i jako forma pytláctví, kdy dochází při honbě za tvorbou suvenýrů pro uspokojení bohatých turistů k ničení nebo zabíjení vzácných živočišných či rostlinných druhů.

Mezi negativní vlivy, ovlivňující sociálně-kulturní prostředí, podle Páskové (2014) patří sociální, etnické, kulturní, ekonomické a infrastrukturální nebo urbanistické efekty. Je důležité podotknout, že tyto faktory jsou daleko hůře měřitelné a rozeznatelné než faktory ovlivňující přírodní prostředí. Jsou ale také předmětem mnoha studií, které se je snaží co nejlépe popsat a zjistit, jestli je opravdu jejich působení spíše záporné, nebo kladné. Jedná se o jevy, které v tuto chvíli nemusejí nutně představovat negativní působení na určité oblasti, obyvatele a subjekty cestovního ruchu, ale mohly by v budoucnu představovat například vymizení původního způsobu života místních obyvatel nebo vytvořit velice záporný, až dokonce agresivní pohled na turisty.

Sociálním efektem vyvolaným cestovním ruchem je například demonstrační efekt. Projevuje se tím, že místní obyvatelé v destinacích často přebírají prvky chování jiných kultur (kultur návštěvníků), které od turistů většinou ze zemí s lepší životní úrovní odkoukali. Výsledkem demonstračního efektu dle Páskové (2014)

může být proces dualizace. Ten rozděluje společnost na dvě základní třídy: chudé a bohaté. Z tohoto procesu nejvíce profitují podnikatelé ve výrazně navštěvovaných destinacích, a běžní obyvatelé jsou ovlivňováni pouze negativním způsobem, čímž je rapidní zvyšování životních nákladů vlivem inflace.

Dalšími efekty jsou „marginalizace“ a „turistická iritace“. Marginalizace způsobuje vytlačování obyvatel, kteří se aktivně nepodílejí na cestovním ruchu. Důsledkem bývá snížení jejich životní úrovně. Při turistické iritaci dochází v destinacích přeplněných turisty postupně k přechodu z nadšení až k zaujatosti vůči turistům.

Sociální efekty, jak uvádí Pásková (2014), nepatří mezi ty, které by ovlivňovaly subjekty cestovního ruchu pouze negativním způsobem. Jedná se především o procesy „akulturace“, „inscenizace“, „komercializace a komodifikace zdrojů“, „stereotypizaci“ nebo „ztrátu autentičnosti“. Při akulturaci dochází k tomu, že obyvatele méně rozvinutých zemí přejímají kulturní prvky ekonomicky silnějších turistů.

Inscenizace se podle Páskové (2014) projevuje ztrátou autentičnosti zvyků a obyčejů nebo tradic. *„Znamená komerčně motivované předvádění tradic a obyčejů zpravidla ve smyslu vžitých představ návštěvníků o kultuře daného etnika“*. (Pásková, 2014, s. 69) V praxi se jedná o představení pro turisty, kteří pak mají pocit, že poznali pravou kulturu v zemi, kterou navštěvují, ale přitom poznali jen zlomek, vytvořený pro jejich uspokojení. Primárním cílem je vyprodukovat co nejvyšší zisk.

Ostatní sociální efekty jako komercializace a komodifikace zdrojů a stereotypizace se sobě ve své podstatě podobají. Projevují se ztrátou originality a vysokou produkcí pro uspokojování potřeb turistů.

3.5 Dopady Covid-19 na cestovní ruch

Cestovní ruch je jedním z globálně nejvíce výdělečných odvětví, ale je také velice citlivý na krize. Velké škody v cestovním ruchu může způsobit přírodní katastrofa (tsunami, hurikán), ekonomická krize, politická krize a v neposlední řadě teroristický útok.

Vůbec největší krizi cestovního ruchu však způsobila pandemie Covid-19. Shih-Shuo (2020) upozorňuje na fakt, že se jedná stále o probíhající krizi, proto bude

složité určit, jaké konečné důsledky budou způsobeny a jak to změní celé odvětví cestovního ruchu. Podle Organizace spojených národů (2020) turismus poskytuje živobytí pro miliony lidí jak v rozvinutých, tak v rozvojových zemích a u některých států představuje až 20 procent hrubého domácího produktu. Pandemie Covid-19 donutila státy k drastickým opatřením, jako uzavření hranic nebo k úplnému zákazu vycházení.

Výsledkem toho bylo, jak uvádí Organizace spojených národů (2020) pokles mezinárodních příjezdů v prvních měsících roku 2020 o 56 % a v květnu 2020 už dokonce o 96 %, tato čísla znamenají peněžní ztrátu 320 miliard dolarů, což představuje třikrát větší ztrátu, než která byla způsobena světovou ekonomickou krizí v roce 2009. Bezprecedentním způsobem byly zasaženy společnosti zprostředkující leteckou a námořní dopravu, pro které vznikají ztráty nikoli jen spojené s nedostatkem zákazníků, ale také náklady spojené na uskladnění a údržbu jejich flotil.

Organizace spojených národů (2020) dále uvádí, že tyto ztráty prezentují nejen problém pro odvětví cestovního ruchu, ale i pro globální ekonomiku. Předpokládá se propad světového HDP až o 2,2 % a v některých státech by mohla stoupnout nezaměstnanost až o 20 %. Jako příklad lze použít ostrov Jamajka, kde většina obyvatel buď pracuje v cestovním ruchu, nebo v odvětvích s ním úzce spojených. Podle Organizace spojených národů (2020) zde přišlo o práci až 300 000 obyvatel v důsledku rozsáhlých vládních opatření. Nejvíce zasaženou skupinou jsou poté ženy, které tvoří až 54 % celkových pracovníků v cestovním ruchu. Další často poškozenou skupinou jsou mladí lidé od 15-24 let, tato kategorie bývá často zaměstnávána neformálně nebo příležitostně, a proto nemají nárok na jakékoliv náhrady nebo odškodnění.

Jak tvrdí Alrawadieh et al. (2020), je možné, že dojde ke snižování kapacit a k většímu důrazu na kvalitu, čímž se budou zvyšovat výdaje pro turisty. Formy masové turistiky, jako all-inclusive a jejich bufetový systém stravování, může být nahrazen přizpůsobenějšími a udržitelnějšími formami. Předpokládá se i změna doby strávené v destinacích, kdy lidé budou cestovat méně, ale zůstanou delší dobu. Pandemie Covid-19 bude mít za následek také zvýšení hygienických standardů

a častější používání jednorázových materiálů. Dojde k zvýšení popularity automatizovaných systémů a robotů.

4 Praktická část

4.1 Charakteristika Jihoafrické republiky

Jihoafrická republika je nejnižněji položeným státem na africkém kontinentu, podle zastupitelského úřadu ČR v Pretorii (2020) se rozprostírá na ploše 1 229 090 km², jedná se tak o jeden z největších států Afriky. Na jihu je Jihoafrická republika ohraničena pobřežím, které je omýváno Atlantickým a Indickým oceánem. Sousedí se sedmi státy, na severu s Namibií, Botswanou a Zimbabwe, a na východě s Mosambikem a Svazijskem. Posledním sousedem je království Lesotho, které je zcela obklopeno jihoafrickým územím.

Podle zastupitelského úřadu ČR v Pretorii (2020) má Jihoafrická republika tři hlavní města: Kapské město, Bloemfontein a Pretorii. Každé z hlavních měst má jinou politickou funkci, v Kapském městě se nachází Parlament, v Bloemfonteinu sídlo Nejvyššího soudu a v Pretorii se nachází sídlo prezidenta státu. Země je tedy federativní demokratickou republikou prezidentského typu. Skládá se z 9 provincií řízených provinčními vládami a prezidentem státu je Cyril Ramaphosa.

Dle zastupitelského úřadu ČR v Pretorii (2020) žije v Jihoafrické republice přibližně 59 milionů občanů. Obyvatelstvo je rozděleno na „původní černošské africké (81 %), míšence, tzv. barevní (9 %), bělochy (8,5 %) a na obyvatele indicko-asijského původu (2,5 %)“. Dále uvádí, že legislativa státu je psána v 11 různých jazycích. Všeobecně se za základní dorozumívací jazyk považuje angličtina, ale mezi rodnými jazyky je angličtina až 4. nejpoužívanějším. Z hlediska náboženství vyznává přibližně 81 % obyvatel křesťanství, 15 % obyvatel jsou ateisté a zbytek obyvatelstva vyznává ostatní světová náboženství.

Tento zdroj také udává, že z ekonomického hlediska je Jihoafrická republika jedním z nejvýznamnějších států na africkém kontinentu. Významným odvětvím ekonomiky je zpracovatelský, automobilový a těžební průmysl. Na území Jihoafrické republiky se nachází velké množství nerostného bohatství (zlato, mangan, platina). Ekonomická síla se projevuje například v porovnání s ostatními zeměmi Afriky

rozsahem infrastruktury (železnice, silnice, přístavy, letiště), dále vyspělostí finančního a bankovního sektoru. Příkladem je Johannesburgská burza, která patří mezi nejvýznamnější na světě. I přesto se Jihoafrická republika potýká podle zastupitelského úřadu ČR v Pretorii (2020) se značnými problémy, jakými jsou například vysoká nezaměstnanost, která už před pandemií Covid-19 dosahovala až 30 %. Dalšími problémy jsou chudoba obyvatelstva, vysoká kriminalita a korupce. JAR je jedním ze států s nejvyšším procentem nakažených virem HIV/AIDS (až 18 % dospělé populace). Tento problém úzce souvisí i s neefektivním školstvím a zdravotnictvím. Další záležitostí je stále přetrvávající rasová nesnášenlivost, xenofobie vyplývající z apartheidu, kterou ještě umocňuje příliv migrantů.

Co se týká cestovního ruchu, je Jihoafrická republika díky svému přírodnímu dědictví velice oblíbenou exotickou destinací. Na území státu se nachází hned několik přírodních parků a rezervací. Nejznámějším z nich je Krugerův národní park. Dokument České televize Kouzla Afriky (2006) udává, že se rozprostírá na ploše 20 000 km² a jedná se o jednu z nejoblíbenějších destinací k pozorování divokých zvířat. Dalším adrenalinovým zážitkem, kvůli kterému turisté přijíždí do Jihoafrické republiky, je například potápění se žraloky nebo s lachtany.

4.2 Vlastní zkušenost autora s dobrovolnickým cestovním ruchem

Autor práce si sám vyzkoušel, jak funguje dobrovolnický cestovní ruch, a vytvořil si tak vlastní názor na jeho přínosy a negativa. V rámci své zkušenosti spolupracoval se společností Redline Expedition. Tato společnost je podrobněji popsána níže v práci, v kapitole 4.3 (rozhovor Kamila Paličková). Nabízí lidem, kteří mají touhu pomáhat a chtějí skrze tuto formu cestovního ruchu zažít dobrodružství, možnost zapojit se do dobrovolnické činnosti. Specializuje se na organizace a rezervace, jejichž hlavním cílem je ochrana zvířat a životního prostředí.

Umožňuje tedy spojit cestování s něčím užitečným. V rámci České republiky se jedná o společnost s velmi jedinečnou nabídkou zájezdů. Na internetových stránkách Redline Expedition si zájemci vyberou z několika možností pobytu v rezervacích podle osobních preferencí. Tento způsob realizace dobrovolné činnosti pochopitelně přináší některé výhody a nevýhody. Zákazník se nemusí starat

o komunikaci s rezervací nebo o složité vyhledávání informací, vše pro něj zajišťuje Redline Expedition. Často totiž dochází k tomu, že menší rezervace, například v Jihoafrické republice, může být dohledána pouze na jejich webových stránkách nebo na sociálních sítích. To je pro Českou republiku vzhledem k nízkému povědomí o tomto druhu dobrovolnického cestovního ruchu nedostatečný způsob propagace.

Existence subjektu, který vytváří ustálenou a přehlednou nabídku a dále ji v rámci České republiky propaguje, zvyšuje pro zahraniční rezervace šance na získání dobrovolníků, a tedy i potřebných finančních zdrojů k řešení problému s ochranou zvířat a přírody. Zájemce o dobrovolnický pobyt získává od Redline Expedition také určité záruky, například že se jedná o ověřené rezervace vzhledem k tomu, že je zakladatelka společnosti nebo její pracovníci všechny osobně navštívili.

Dále nabízí možnost se mít na koho obrátit v případě vzniklých problémů nebo nesrovnalostí. Pochopitelně při využití těchto služeb je dobrovolnický pobyt dražší vzhledem k marži, kterou si Redline Expedition nárokuje. Za negativum může být také považováno, že k ceně zájezdu není připočtena letenka a zákazníci si ji musí obstarávat sami.

V rámci svého dobrovolnického pobytu si autor z nabídky Redline Expedition vybral organizaci specializující se na ochranu nosorožců Mankwe Wildlife Reserve. Tato rezervace je popsána níže v práci v kapitole 4.4 (Rozhovor Luke Levitt). Autor zde strávil 14 dní, což je nejkratší možná doba pro pobyt, kterou rezervace nabízí. Několik dní stráví dobrovolník osvojováním si potřebných schopností, aby byl pro rezervaci prospěšný. Při kratších pobytech by tedy byl pro rezervaci spíše na obtíž a spolupráce by se nevyplatila oběma stranám.

Rezervace má pokaždé předem daný termín a čas pro vyzvednutí dobrovolníků na letišti. Dobrovolníci si tedy musí obstarat letenky, které korespondují s tímto termínem. Vzhledem k velké vzdálenosti mezi rezervací a letišťem a vysokou cenou pohonných hmot v Jihoafrické republice je z hlediska nákladů nepřijatelné, aby každého jedince vyzvedávala zvlášť. Často tedy dobrovolníci, například při příletech o den dříve, využívají možnost přespání v cenově dostupných ubytovacích zařízeních na letišti nebo v jeho blízkosti. Jedná se o nejbezpečnější variantu vzhledem k vysoké kriminalitě v Jihoafrické republice.

Po příjezdu dochází nejprve k ubytování, krátkému představení rezervace, poté k vyplnění potřebných dokumentů, a nakonec k bezpečnostnímu školení. V Mankwe Wildlife Reserve se sice nenacházejí predátoři, jako například lvi nebo gepardi, i přesto tu žije velké množství divokých a mnohdy nebezpečných zvířat. Je tedy stále nutné nové dobrovolníky, kteří často nemají žádné zkušenosti s těmito zvířaty, důkladně proškolit o tom, jak se v případném kontaktu s nimi chovat. Další den se dobrovolníci hned od rána zapojují do prací podle rozvrhu, který je vždy připraven na každý týden dopředu. Práce v rezervaci probíhají 6 dní v týdnu a 1 den je vždy volno. Dobrovolníci odjíždějí na výlet, který je započten do ceny pobytu. Mezi výlety patří návštěva národního parku Pilanesberg nebo hotelového komplexu SunCity.

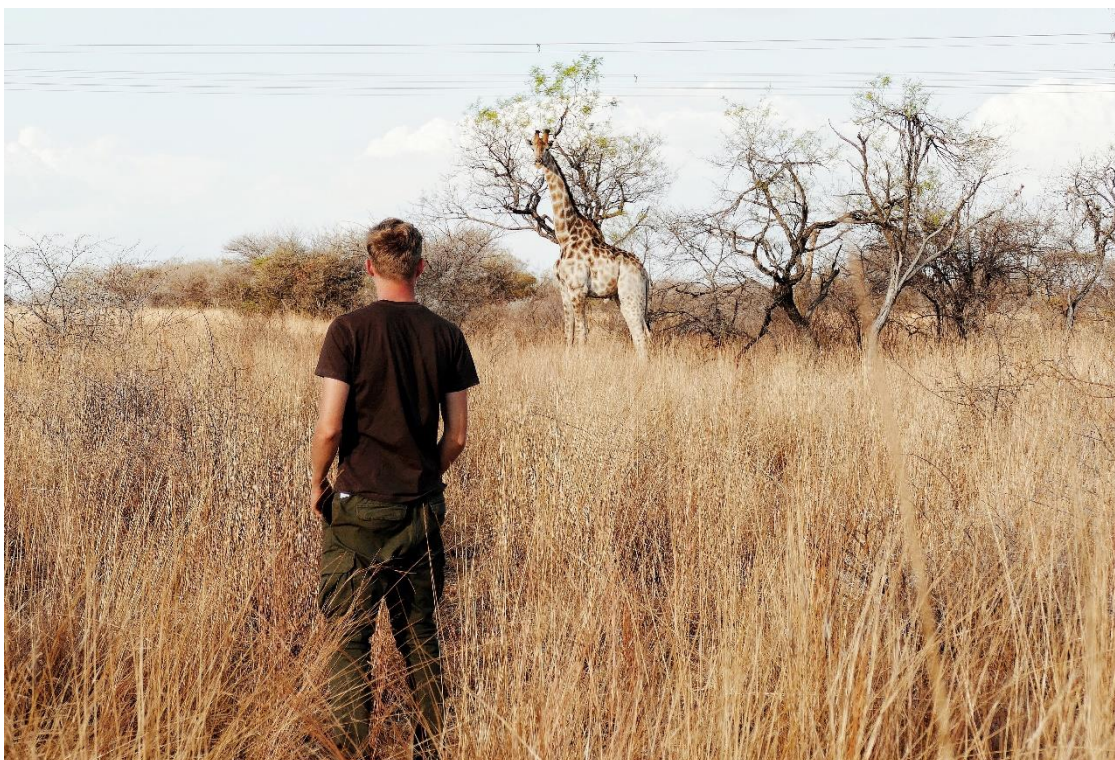
Obrázek 1 - Národní park Pilanesberg

Zdroj: Forejtek, (2019)

Získávání potřebných schopností a zkušeností probíhá v rámci této rezervace v terénu. Dobrovolníci jsou rozděleni do dvou skupin a je k nim přidělen místní pracovník nebo průvodce, který je v rámci rezervace také oprávněn řídit motorové

vozidlo. Tento průvodce doveze dobrovolníky na místo, kde je potřeba vykonat určitou práci, a vysvětlí nováčkům, co mají dělat.

Mezi hlavní činnosti v rezervaci patří hledání pytláckých pastí, monitorování pohybu a chování nosorožců a ostatních zvířat, sčítání zvířat, kontrolované vypalování ploch za účelem prevence ohňů, kontrola fotopastí, kontrola plotů, uklízení rezervace a pomocné administrativní práce.

Obrázek 2 – Pozorování žiraf

Zdroj: Mushcamp, (2019)

Autor práce v rámci své první činnosti jako dobrovolník se svou skupinou vyhledával pytlácké pasti. Hned svůj první den mohl poznat jedinečnost tohoto zážitku. Během této činnosti totiž skupina autora narazila na dva dospělé nosorožce. Došlo tedy ke kontaktu tváří v tvář na velmi krátkou vzdálenost se zvířetem vážícím několik tun. Podle autora práce jsou velmi neobyčejné zážitky jako tento jeden z hlavních důvodů motivace na účasti tohoto druhu dobrovolnického cestovního ruchu.

Obrázek 3 – První setkání s nosorožci

Zdroj: Forejtek, (2019)

Dalšími důvody je především touha přispět k záchraně ohrožených druhů zvířat a životního prostředí. Na každém dobrovolníkovi, kterého autor práce v rámci svého pobytu poznal, byl jednoznačně vidět velký zájem o tuto problematiku. Nejčastěji se jednalo o jedince, kteří studují přírodovědecké obory a získávali zde důležité zkušenosti k budoucímu zaměstnání nebo prováděli klíčové výzkumy pro své závěrečné vysokoškolské práce. Samozřejmě rezervaci navštěvují i dobrovolníci z laické veřejnosti, kteří se rozhodli investovat své finanční prostředky do udržitelného způsobu cestování.

Autor práce mohl v rámci své dobrovolnické činnosti pozorovat velmi důležitý přínos dobrovolnického cestovního ruchu. Jedná se o vytváření nových pracovních míst pro místní obyvatele. Jak je uvedeno v kapitole 3.2 (Dobrovolnický cestovní ruch), dobrovolnický cestovní ruch může mít mnohdy negativní dopad, kterým je vytlačování místní pracovní síly dobrovolníky.

V Mankwe Wildlife Reserve bylo ale jednoznačně pozorovatelné, že se s tímto problémem nepotýkají. Žádná prováděná aktivita v rezervaci se neobejde bez místních pracovníků. Ti dobrovolníkům zadávají práci, dále na ně v rámci rezervace dohlížejí, rozvážejí je po rezervaci, starají se o úklid, zásobování, bezpečnost, stavební práce, a především se starají o vzdělávání dobrovolníků. Přínos místních pracovníků na vzdělání autor popisuje na konkrétních příkladech.

Jedním z příkladů je, když v rámci pravidelných obchůzek rezervace za účelem vyhledávání pytláckých pastí zároveň docházelo k výkladu a popisu zvířecích stop, předávání zkušeností k orientaci v přírodě a k ukázkám a popisu nebezpečných rostlin nebo míst, kterým bychom se měli vyhýbat.

Dále probíhalo vzdělávání dobrovolníků během monitorování pohybu zvířat, které bylo vždy spojené s naučným výkladem souvisejícím například s ochranou životního prostředí a ohrožených druhů. Autor práce se také dobrovolně přihlásil do noční protipytlácké hlídky. Dobrovolníci se v rámci této hlídky podílejí na rozmístování jednotek s psůvody po rezervaci. Tyto jednotky se v nočních hodinách starají o bezpečnost rezervace a ochranu nosorožců. Dobrovolník má za úkol osvětlovat okolí pomocí reflektorů a při spatření nosorožců zapisovat jejich přibližnou lokaci, aby bylo možné monitorovat, kde se v těchto hodinách pohybují, což usnadňuje jejich ochranu. Nesmějí ale z bezpečnostních důvodů opouštět vozidlo.

Na těchto příkladech lze pozorovat, že dobrovolníci a místní pracovníci jsou dvě složky dobrovolnického cestovního ruchu, které jsou na sobě vzájemně závislé. Dobrovolníci přinášejí do rezervace finanční zdroje, díky nimž vytvářejí potřebná pracovní místa, a místní pracovníci na oplátku předávají své znalosti a zkušenosti. V neposlední řadě dokonce riskují své životy pro ochranu ohrožených druhů zvířat.

Vzhledem k nutnosti neustálé komunikace s ostatními dobrovolníky a místními pracovníky autor práce pozoroval velmi kladný vliv dobrovolnického cestovního ruchu také na vlastní, zlepšující se úroveň angličtiny. Dalším přínosem je získání zahraničních kontaktů a kamarádů, se kterými autor i po roce a půl od uskutečnění dobrovolnického pobytu nadále komunikuje o situaci v rezervaci. V rámci svého pobytu autor nevypozoroval v rezervaci žádné negativní vlivy

dobrovolnického cestovního ruchu. Rezervace se jednoznačně soustředí na svůj cíl, kterým je ochrana nosorožců.

4.3 Rozhovor Kamila Paličková

Obrázek 4 – Logo Redline Expedition

Zdroj: <http://www.redlinexpedition.com>, 2021

První rozhovor byl proveden s podnikatelkou a zakladatelkou společnosti Redline Expedition Kamilou Paličkovou. Na úvod bylo důležité zjistit, jak tato společnost vznikla, co stálo za podnikatelským a lidským záměrem a jak souvisí s dobrovolnickým cestovním ruchem. Dotazovaná popisovala Redline Expedition jako cestovní agenturu, která se zaměřuje na udržitelný způsob cestování, specificky cílený na ochranu zvířat, umožňující propojení dobrovolníků s organizacemi a rezervacemi zejména v Africe, které se zabývají ochranou kriticky ohrožených druhů zvířat. Jejím cílem je tedy získávání dobrovolníků zde v České republice pro organizace nacházející se zejména v Jihoafrické republice, ale také v Keni, Namibii nebo na Maledivách.

Společnost existuje pouze 3 roky, a proto byla hned na začátku svého fungování ovlivněna pandemií Covid-19. Nápad na založení vznikl náhodou, kdy dotazovaná narazila přes internet na organizaci, která se specializuje na ochranu ohroženého druhu orangutanů. Dva orangutany si dálkově adoptovala a začala vyhledávat další podobné organizace. Zjistila, že obzvláště v jižní Africe je takových organizací velké množství, a že se většina z nich potýká s nedostatkem finančních prostředků. Dotazovaná se tedy rozhodla, že díky své podnikatelské praxi

a organizačním schopnostem má dostatečné schopnosti k tomu, aby přispěla k pomoci s tímto problémem.

Kontaktovala několik organizací především v Jihoafrické republice a odletěla je poznávat osobně, aby dostatečně porozuměla dané problematice. Podotýká, že teprve při získání osobní zkušenosti s dobrovolnictvím pochopila komplexnost celého problému. Založila tedy, jak už je zmíněno výše, společnost Redline Expedition. Respondentka zdůraznila, že se nejedná o neziskovou organizaci, podle ní může správně a s dobrým úmyslem provedený podnikatelský záměr fungovat jako nástroj při ochraně životního prostředí a zvířat. Důvodem je snazší získávání zdrojů, než tomu mnohdy bývá u neziskových organizací. Zmiňuje, že je důležité být v tomto druhu podnikání transparentní, proto zveřejňuje své marže, které se pohybují mezi 18-22 %.

Obrázek 5 – Dobrovolnická činnost zakladatelky Redline Expedition

Zdroj: <http://www.redlinexpedition.com/o-nas/>, (2021)

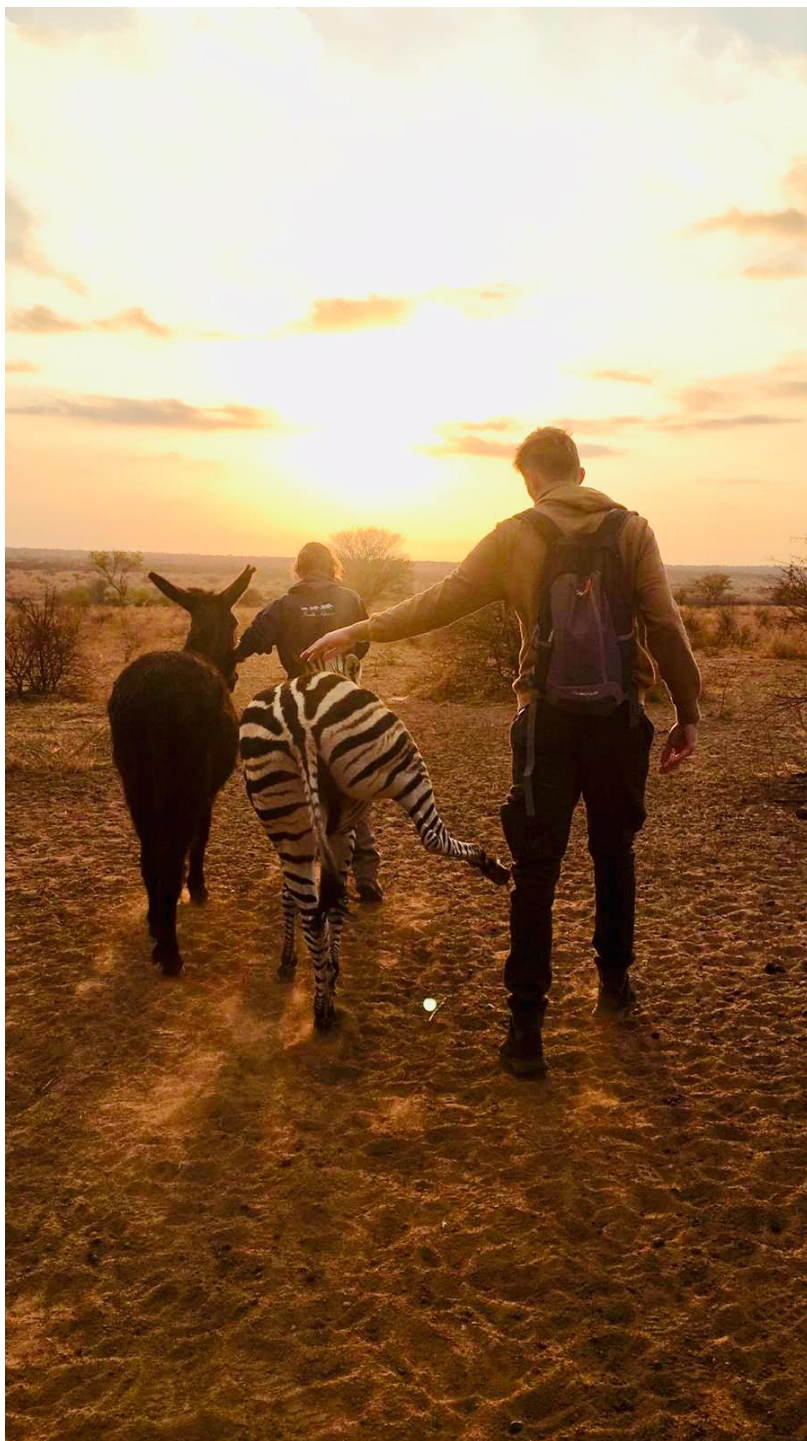
Další část rozhovoru se zaměřuje na to, jak tento podnikatelský záměr funguje. Respondentka vysvětluje, že se jedná o velice důležitou věc, která není v České republice ještě příliš zažitá, a lidé jí proto moc nerozumí. Jedná se o princip tzv. placeného dobrovolnictví, který je v zahraničí, především tedy ve Velké Británii a ve Spojených státech, velice běžně používán. Často se dotazovaná setkává

s nepochopením, proč by měli lidé platit za to, že budou někde pracovat. Upozorňuje na fakt, že dobrovolnická činnost je velmi často realizovaná v chudých zemích, kde špatná ekonomická situace generuje množství problémů, například vysokou nezaměstnanost, negramotnost, špatnou úroveň zdravotnictví nebo sociální nerovnost.

Pokud jsou popisovány tyto problémy v souvislosti s ochranou zvířat, na kterou se respondentka specializuje, dochází kvůli špatnému vzdělání nebo vysoké nezaměstnanosti k zabíjení zvířat, aby měli místní obyvatelé co jíst nebo jak získat peníze prodejem masa nebo například nosorožčích rohů. Proto v okamžiku, kdy do rezervace přijede dobrovolník, který za to ještě zaplatí, tak pomáhá nejen svou prací, ale také finančně podpoří rezervaci, díky čemuž přispívá v dané oblasti na mzdy místních pracovníků, vytváří nové pracovní možnosti pro obyvatele a tím napomáhá k celkovému řešení problémů se zabíjením zvířat v dané oblasti. Pokud bude dostatek pracovních míst a bude se zlepšovat životní úroveň místních obyvatel, nebude tak často docházet k usmrcování zvířat z hladu. Tento problém tedy má v principu řešit placené dobrovolnictví, samozřejmě se tím pokryjí i další vzniklé náklady vedle mezd zaměstnanců, jako jsou energie nebo stravování.

Respondentka uvádí, že za své poskytnuté prostředky získají dobrovolníci na oplátku naprosto unikátní zážitek, kde mají možnost dostat se do blízkého kontaktu se zvířaty ve volné přírodě. Dále rozšiřují své vzdělání. V některých organizacích probíhá vzdělávání v učebnách anebo vyučováním přímo v terénu. Je třeba zmínit i získávání nových pracovních zkušeností, zahraničních kontaktů, poznávání nových kultur a důležité je také zlepšování jazykových schopností. Respondentka uvedla, že tento druh cestování může mnohdy pomoci při osobním rozvoji člověka.

Obrázek 6 – Blízký kontakt se zvířaty v rezervaci

Zdroj: Protivínská, (2019)

Následovaly otázky zaměřené především na odvětví dobrovolnického cestovního ruchu, také na jeho pozitivní a negativní vlivy a na zájem o dobrovolnictví v České republice. Respondentka považuje dobrovolnický cestovní ruch za stále poměrně novou složku cestovního ruchu, ale vidí v něm velkou budoucnost.

Poukazuje na to, že čím dál tím častěji se lidé snaží uspokojovat své potřeby prostřednictvím nějaké formy pomoci, například při ochraně ohrožených druhů zvířat. Příkladem může být také Velká Británie nebo Spojené státy, kde rodiče často využívají dobrovolnické pobyty jako alternativu pro své děti pro získání určitých životních hodnot a zkušeností.

Dále uvádí, že cestovní ruch přináší sice do určitých oblastí vysoké ekonomické zisky, ale zároveň s sebou přináší velké množství problémů. Proto považuje udržitelný cestovní ruch, jehož součástí je i dobrovolnický turismus, jako velice důležitou část, na kterou by měl být v budoucnu kladen stále větší důraz a měla by se stále více rozvíjet.

Vzhledem k tomu, že se společnost založená respondentkou specializuje na záchranu zvířat, nepopisuje pozitivní a negativní vlivy dobrovolnického cestovního ruchu obecně, ale především na příkladech souvisejících s jejich ochranou. Hlavním pozitivním vlivem je podle dotazované vytváření nových pracovních míst. Díky tomu, že se za dobrovolnictví platí, jak už je zmíněno výše v práci, získávají organizace zdroje, které jim umožňují zaměstnávat místní pracovníky. Existuje zde velmi tenká hranice mezi tím, kdy dobrovolníci spíše ubírají práci místním obyvatelům a kdy ji vytvářejí.

Pokud organizace fungují správně a nesnaží se pouze využít zájmu o dobrovolnický cestovní ruch pro osobní obohacení, pak dobrovolníci nejsou schopni úplně nahradit místní pracovníky. Přispívají tak ke snižování nezaměstnanosti v daných oblastech, což by mohlo z dlouhodobého hlediska vést ke zlepšení situace spojené s usmrcováním zvířat pytláky. Z toho může být vyvozen i obecný pozitivní vliv, kterým je vytváření finančních prostředků napomáhajících organizacím a rezervacím s jejich fungováním v rámci dobrovolnického cestovního ruchu. Dalším pozitivem je pochopitelně práce, kterou dobrovolníci odvedou.

V rámci rezervací a organizací specializujících se na ochranu zvířat se často jedná o práci spojenou s hledáním pastí, monitorování pohybu zvířat nebo jejich sčítáním. Dobrovolníci také pomáhají se zvyšováním obecného povědomí v jejich rodných zemích o tom, s jakými problémy se dobrovolnické organizace potýkají. Za

obecné pozitivní vlivy může být podle respondentky považováno poznávání jiných kultur a vzájemná výměna znalostí a zkušeností.

Obrázek 7 – Pravidelná činnost dobrovolníků, pozorování pohybu zvířat

Zdroj: Dawson, (2019)

V souvislosti s negativními vlivy dotazovaná upozorňuje na to, že při špatné práci s dobrovolníky v organizacích může naopak dojít k prohloubení veškerých problémů. V důsledku toho místo zvyšování počtu pracovních míst dochází ještě k většímu úbytku, tudíž k vytlačování místní pracovní síly zahraničními dobrovolníky. Tento negativní vliv vzniká především při pokusech o zneužití trendu dobrovolnického cestovního ruchu pouze za účelem získávání finančních prostředků.

Respondentka uvádí, že existují společnosti, které mají extrémně vysoké marže. Dále zjistila, že byla často jediná, nebo jedna z mála osob, která osobně

navštívila organizace, se kterými spolupracuje, a ověřila si tedy, kam posílá získané finanční zdroje a své klienty. Udává dokonce existenci případů, kdy společnosti nakoupí rozsáhlé pozemky a zvířata pouze za účelem získání peněz z dobrovolnických pobytů. Jedná se tedy o zneužívání zvířat namísto jejich ochrany.

Co se týká zájmu o dobrovolnictví, zde v České republice před a během pandemie, respondentka tvrdí, že český národ stále dobrovolnickou činnost v zahraničí spíše objevuje. Poukazuje na rozdíl mezi generacemi, kdy mladá generace vysokoškoláků díky různým studijním a zahraničním programům lépe chápe situaci ve světě a s ní spojené problémy. Starší generace vzhledem k tomu, že tyto možnosti v mládí neměla, je teprve začíná více poznávat. Není pro ně přirozené vycestovat na delší dobu do zahraničí, do jiné kultury či prostředí a také je zde problém velké jazykové bariéry.

Z hlediska zájmu o dobrovolnictví respondentka udává, že se během pandemie několikanásobně zvýšil. Před pandemií lidé vyhledávali více zábavu a nechtělo se jim tolik pracovat. Nyní ale často kontaktují dotazovanou s tím, že chtějí pomáhat a ať jim doporučí organizaci, kde budou nejvíce potřeba. Na tomto příkladu lze pozorovat pozitivní vliv pandemie Covid-19, kdy dochází ke změně názorů lidí na dobrovolnictví a k větší touze pomáhat v místech, kde je to nejvíce potřeba. Respondentka na to reaguje názorem, že vzhledem k tomu, jak je pro nás všechny tato situace obtížná, dochází k většímu pochopení a porozumění, že v různých oblastech s mnohem horší ekonomickou situací, než je v České republice, musí být situace velmi kritická, a z toho vyplývá i zvyšující se zájem o dobrovolnictví.

S tímto bodem velmi souvisí i další otázka, která se snažila zjistit, jak moc bude dobrovolnický cestovní ruch zasažen pandemií a jestli dojde spíše k upřednostňování jiných forem turismu. Respondentka reaguje tak, že paradoxně očekává spíše přetrvávající zvyšující se zájem o dobrovolnický turismus. Dále zmiňuje důležitý fakt, že turismus jako celek tvoří například v Jihoafrické republice „přirozenou bariéru“ proti pytláctví, která teď vzhledem k vládním omezením cestování úplně zmizela.

Z podnikatelského hlediska není situace vzniklá pandemií prozatím kritická, ale pro organizace, které jsou téměř závislé na dobrovolnících, ano. Na to navazuje poslední část rozhovoru, která se zaměřuje právě na ovlivnění Redline Expedition

a organizací, se kterými spolupracuje, pandemií Covid-19. Vzhledem k nejasnosti, kdy tato situace skončí, Redline, jako i prakticky všechny ostatní firmy pracující v cestovním ruchu, musel kompletně přerušit svou činnost v době, kdy došlo k pozastavení veškerého cestování. Společnost teprve začínala, a jak už je v práci zmíněno, o dobrovolnictví nebyl v tu chvíli tak velký zájem. I přesto bylo několik klientů, kteří měli odletět na své dobrovolnické pobyty. Ty už ale byly zaplacené, proto bylo nutné dospět k domluvě o dalším postupu.

Respondentka nabídla klientům, že svůj pobyt budou moci zrealizovat, jakmile to bude vzhledem k vládním opatřením možné. Veškeré peníze už byly poslány do rezervací a bylo by velice problematické v tu chvíli žádat jejich vrácení. Všichni klienti si ale uvědomovali, jak je daná situace pro organizace bez dobrovolníků kritická. Proto nikdo nepožadoval vrácení peněz a souhlasili s nabídnutým řešením. Z osobního a podnikatelského hlediska to pro dotazovanou znamenalo, že bude nutné zjistit aktuální situaci v organizacích. Zároveň ale pozitivně komentuje, že společnost byla teprve na začátku své činnosti. Proto má nízký počet zaměstnanců a nákladů a mělo odjet pouze několik klientů. Vzniklý čas dal dotazované možnost vytvořit marketingovou kampaň, která by měla přispět k propagaci a zvýšení zájmu o dobrovolnictví.

Zahraniční organizace, se kterými Redline spolupracuje, byly pandemií ovlivněny mnohem větším způsobem. Jejich příjmy klesly na katastrofických 10 %. Respondentka udává, že musely přijít s novými způsoby financování. V tuto chvíli organizace financují svou činnost především z darů od zahraničních společností nebo prostřednictvím internetových sbírek uskutečňovaných na sociálních sítích. V rámci financování upozorňuje na důležitý faktor, jestli se jedná o organizace, které mají zvířata volně v rezervacích, nebo fungují jako útulky s výběhy. Pokud jsou zvířata ve výběžích, vznikají mnohem vyšší náklady na potraviny i na pracovní sílu. V rezervacích, kde jsou zvířata volně, není potřeba řešit potravu, protože se napasou nebo si ji uloví sama. Je tedy možné se o takovou rezervaci starat v mnohem menším počtu lidí, protože se soustředí pouze na ochranu.

Respondentka uvádí jako příklad organizaci spolupracující s Redline Expedition. Specializuje se na ochranu kočkodanů a paviánů a má ve výběžích kolem 500 zvířat. Tato zvířata je potřeba krmit a trvá přibližně 9 let, než mohou být

vypuštěna zpátky do přírody. Díky dobrovolnickým programům tato organizace úspěšně šetřila na nákup vlastní privátní rezervace, kde by mohli zvířata vypustit a starat se pouze o jejich ochranu. Kvůli pandemii Covid-19 ale nyní musí tyto našetřená finanční prostředky používat k nakoupení potravy a na celkový chod rezervace. Vrátili se tak o několik let zpátky.

S tímto příkladem souvisí i změna způsobů zásobování. Organizace musí hledat co nejlevnější alternativy, což je velmi obtížné vzhledem k vládním opatřením. Objevují se případy, kdy farmáři po dokončení sklizně ještě nabídnou organizacím možnost posbírat nesklizené potraviny. Také dochází k odebírání potravin po datu spotřeby ze supermarketů. To je ale možné pouze tehdy, pokud se obchody nacházejí blízko rezervací kvůli vysoké ceně pohonných hmot.

Dalším negativním faktorem je propouštění zaměstnanců z důvodu chybějících zdrojů financí na vyplácení mezd. K tomuto problému nedochází pouze v organizacích, které se specializují na ochranu zvířat, ale i v rámci celé Jihoafrické republiky. Proto situace způsobená pandemií ještě více prohlubuje celkový problém s nedostatkem pracovních míst, a z toho vyplývajícím pytláctvím. Často zaměstnanci i po propuštění pokračují v práci pro organizace jako dobrovolníci. Vzhledem k vysoké nezaměstnanosti by si stejně nebyli schopni najít jinou práci. Pracovníci v rezervacích se obávali, že dojde k nutnosti usmrcovat například starší nebo nemocná zvířata. Respondentka uvádí, že k tomu zatím ještě nedochází. Pokud ale je potřeba například veterinární zákrok, pak neexistují zdroje k jeho zaplacení.

4.4 Rozhovor Luke Levitt

Obrázek 8 – Logo Nkombi Volunteer Camp

Zdroj: <https://www.nkombi.com>, (2021)

Druhým respondentem je Luke Levitt. Jedná se o vnuka zakladatele Mankwe Wildlife Reserve, což je rezervace specializující se na ochranu zvířat, především

velmi kriticky ohrožených nosorožců. Zaujímá zde pozici Assistant Operation Manager a je zároveň vedoucím a hlavním koordinátorem dobrovolnického programu v rezervaci. Rozhovor se nejprve zaměřuje na představení Mankwe Wildlife Reserve. Jak uvádí respondent, rezervace byla založena v roce 1995 a rozprostírá se na ploše 5000 hektarů. Nachází se zde přibližně 2500 zvířat, z toho 53 druhů velkých savců, 19 druhů malých savců, 350 druhů ptáků, 61 druhů hmyzu a velká diverzita plazů a obojživelníků.

Rezervace se dělí na dva hlavní kempy, na Waterback camp, který pojme 36 osoba slouží hlavně k ubytování studentů, a Nkombi Volunteer Camp, který pojme 14 dobrovolníků. Hlavním cílem je vzdělávat dobrovolníky, studenty a výzkumníky o důležitosti ochrany přírody a kriticky ohrožených druhů zvířat.

Obrázek 9 – Nkombi Volunteer Camp

Zdroj: Forejtek, (2019)

Před pandemií Covid-19 rezervace financovala své činnosti z 25 % z příjezdů zahraničních vysokoškolských studentů, 25 % z příjezdů dobrovolníků, 15 % z darů a internetových sbírek a 10 % z Earthwatch, což je organizace zajišťující výzkumníky

pro rezervace. Ostatní příjmy tvoří kontrolovaný odlov zvěře a s ním spojený prodej masa a kožešin a pobyty místních obyvatel v rezervaci.

Kvůli pandemii a rozsáhlým vládním opatřením v Jihoafrické republice musela rezervace značně změnit způsob financování. Podle respondenta se jednalo o jeden z nejtvrděších lockdownů vůbec. Občané Jihoafrické republiky měli naprostý zákaz vycházení, včetně zákazu cestování a nutnosti nošení roušek. Byly otevřeny pouze obchody s potravinami a nejnutnější služby. Tato opatření pochopitelně velice ztížila práci v rezervaci.

Vláda žádným způsobem v této těžké situaci nepodporovala boj proti pytláctví. Respondent uvádí, že jedinou vládní podporou byl fond pro nezaměstnané. Z toho byly vyplaceny mzdy pro pracovníky za první 2 měsíce lockdownu. Z toho vyplývá, že dary pro rezervaci v tuto chvíli činí místo původních 15 % příjmů 66 %. Jedná se především o internetové sbírky prostřednictvím sociálních sítí. Zbytek příjmů stále tvoří prodej masa a kožešin. Vzhledem k tomu, že se jedná o rezervaci, kde se zvířata pohybují volně, z hlediska zásobování se téměř nic nezměnilo.

Není zde nutné starat se o jejich potravu. To oproti organizacím, kde jsou zvířata ve výběžích, velmi usnadňuje zvládání situace způsobené pandemií.

Další část rozhovoru se věnuje dobrovolnictví. Respondent uvádí, že pro rezervaci jsou dobrovolníci absolutně nezbytní, jak už je zmíněno výše v práci. Spolu se studenty tvořili před pandemií 50 % příjmů. Jejich velmi důležitým přínosem nejsou pouze finance. Dobrovolníci pro rezervaci vykonávají množství fyzické práce. Podílejí se na výzkumech, které jsou důležité pro ochranu životního prostředí a ohrožených druhů zvířat.

Jak uvádí respondent, velmi důležitým faktorem je, že díky dobrovolníkům se neustále někdo pohybuje v rezervaci. Mají každý den jiný rozvrh a dělají odlišné práce, například hledání pastí nebo monitorování pohybu zvířat. Díky tomu pytláci nejsou schopni vypozerovat přesně, kdy se budou v rezervaci pohybovat, čímž je pro ně velmi složité dostat se do rezervace a usmrtit nějaké zvíře. Na otázku, jak dlouho by jejich organizace vydržela bez dobrovolníků, respondent reagoval tak, že bez dobrovolníků není rezervace dlouho soběstačná a opět zdůraznil jejich nepostradatelnost. V tuto chvíli mohou dále provozovat svou činnost hlavně díky

pomoci místních dobrovolníků. Zdůrazňuje, že se jedná o velice náročnou aktivitu, které musí být věnováno velké množství času.

Nové dobrovolníky nejčastěji získávají z řad studentů, kteří rezervaci dříve navštívili v rámci vysokoškolského pobytu. Je tomu tak především z důvodu, že už získali nějaké zkušenosti s prací v rezervaci a lépe chápou její důležitost. Dalším důvodem je, že studenti přírodovědeckých oborů často vyhledávají dobrovolnictví jako nutnou součást svých životopisů pro ucházení se o práci v tomto oboru. Další způsob nábora je přes sociální sítě. Tam mohou zájemci zjistit důležité informace o organizaci a začít komunikovat o možném příjezdu. Požadavky nejsou nijak přísné. Důležitá je komunikativní úroveň angličtiny a touha pomáhat s ochranou zvířat. Poslední způsob nábora je přes partnery, jako je například Redline Expedition. Tito partneři vyhledávají dobrovolníky pro rezervace, jako je Mankwe. Pochopitelně se tím zvyšuje cena oproti tomu, když si zájemce vyhledá organizaci sám přes sociální sítě. Dobrovolníci mohou do rezervace přijet nejdéle na 3 měsíce, poté se musí vrátit a obnovit si víza.

Nejkratší možná doba je na 14 dní. Respondent uvádí, že za kratší dobu by se nestihli nic naučit a byli by pro rezervaci spíše přítěží. Velmi kladným faktem, který přispívá k přínosu dobrovolnického cestovního ruchu, je, že se dotazovaný prakticky nikdy nesešel s negativní zkušeností s dobrovolníky. Podotýká, že existují případy, kdy dojde ke střetu dvou rozdílných osobností. Když člověk pracuje a tráví většinu času s lidmi, které nikdy před tím neviděl a nyní je nucen ke spolupráci, může občas docházet ke konfliktům. I tak ale všechny spojuje společný cíl, kterým je svou prací pomáhat s ochranou ohrožených druhů zvířat, za což dokonce platí. Proto veškeré problémy bývají rychle překonány a práce s dobrovolníky je téměř vždy přínosná.

Další otázka měla za úkol zjistit, jestli dobrovolníci vytlačují místní pracovní sílu. Jedná se totiž o jeden z nejčastěji zmiňovaných problémů zahraničního dobrovolnického cestovního ruchu. Respondent s tímto názorem ale nesouhlasí. Udává, že dobrovolníci naopak vytvářejí nová pracovní místa a tvoří pro ně nezbytné finanční prostředky. Dále upozorňuje na to, že dobrovolníci nemohou v rámci jejich rezervace vytlačit místní pracovníky, naopak od nich získávají potřebné zkušenosti, znalosti a dovednosti. Jsou to tedy dvě složky dobrovolnického cestovního ruchu,

které jsou na sobě vzájemně závislé. Je zřejmé, že tomu tak nemusí být u každé organizace, která se angažuje v tomto odvětví. Pokud ale dobrovolnický cestovní ruch funguje správně, tak jeho vliv je kladný.

Poté rozhovor zjišťuje, jestli je Jihoafrická republika podle dotazovaného závislá na dobrovolnickém cestovním ruchu kvůli velkému počtu organizací specializujících na ochranu zvířat. Respondent na to reaguje tak, že Jihoafrická republika je celkově spíše závislá na cestovním ruchu. Dobrovolnický cestovní ruch je ale také jeho nesmírně důležitou součástí. Pro Mankwe Wildlife Reserve jsou nejdůležitější dobrovolníci a studenti, ale jsou i takové organizace, jejichž hlavním zdrojem příjmů jsou turisté.

Poslední a nejrozsáhlejší část rozhovoru se věnuje vlivům pandemie Covid-19 na Mankwe Wildlife Reserve. Nejhorším negativním důsledkem způsobeným pandemií je podle dotazovaného rapidní nárůst pytláctví. Jedná se o záležitost, proti které tato rezervace od začátku primárně bojuje, a kvůli vzniklé situaci, kterou nemohl nikdo ovlivnit, došlo k velmi negativním následkům. Rezervace byla vzhledem k vládním opatřením a absenci dobrovolníků nucena značně snížit protipytlácké hlídky. Nebylo možné nadále pokračovat v každodenním hledáním zvířecích pastí. Z důvodu nejasnosti, kdy tato situace skončí, byla snaha rezervace snížit veškeré náklady na absolutní minimum. Bohužel v průběhu ledna 2021 došlo v Mankwe Wildlife Reserve k usmrcení dvou nosorožců. Respondent uvádí jako jednoznačný důvod této události okolnosti vyvolané pandemií Covid-19. Dále udává, že k usmrcování nosorožců v Jihoafrické republice a celkově na africkém kontinentu docházelo pochopitelně i před pandemií. Hlavním důvodem podle respondenta bylo zakázání prodeje nosorožčích rohů v roce 2008. To mělo za následek rapidní nárůst poptávky a prodeje na černém trhu.

Docházelo tedy k zabití až 1000 nosorožců ročně. Paradoxem podle dotazovaného je, že během lockdownu, kdy byl úplný zákaz cestování, byla aktivita pytláků na nižší úrovni. Pochopitelně docházelo k zabíjení zvířat především z hladu a nedostatku peněz. Nosorožčí roh ale bez letecké dopravy nebylo možné propašovat ze země. Během zákazu cestování ale markantně vzrůstala poptávka, a proto po jeho zrušení došlo k vysokému nárůstu pytlácké aktivity a také k již zmiňovanému zabití dvou nosorožců v Mankwe Wildlife Reserve. Je důležité

podotknout, že tito dva nosorožci vzhledem k odstraňování rohů, které v rezervaci probíhá, neměli téměř žádný roh. I přesto kvůli vysoké poptávce a ceně, která narostla během pandemie, pytláci zabíjejí nosorožce i pro velmi malé části rohů.

Mankwe Wildlife Reserve je sousedem známého a turisticky velice oblíbeného národního parku Pilanesberg. Respondent udává, že hlavním negativním dopadem zde je nedostatek financí. Tento národní park je závislý na příjezdu zahraničních turistů. Vzhledem k tomu, že pro ně byla Jihoafrická republika uzavřena, došlo po rozvolnění vládních opatření pro místní obyvatele k jevu, kdy turisticky oblíbené velké národní parky jako je Pilanesberg nebo luxusní hotely v zemi začaly rapidně snižovat ceny za ubytování, aby si je mohli dovolit místní obyvatelé a získali tak alespoň nějaké finance. To ale vyvolalo další negativní dopad pro menší rezervace, které tak ztratily svou konkurenční výhodu, kterou byla nízká cena za ubytování a služby. Tudíž se pro ně při ztrátě příjmů z dobrovolníků a studentů stalo velice problematickým získat alespoň místní turisty. Menší rezervace musely tedy také přistoupit na značné snižování cen, což je pro ně existenčně mnohem náročnější.

Na otázku, jestli bylo vzhledem k nedostatku finančních zdrojů a pracovní síly vyvolaných pandemií nutné snižovat počty zvířat, respondent udává, že v rámci Mankwe Wildlife Reserve k ničemu takovému nedošlo. Kontrolovaný odlov zvěře je a byl i před pandemií jedním ze zdrojů příjmů této rezervace. Rezervace může pojmout pouze omezený počet zvířat, proto je nutné jejich počet kontrolovat a redukovat. Jak už je zmíněno výše v práci, dochází buď k odlovu a následnému prodeji masa, nebo k odchytení živého zvířete a k prodeji do jiné rezervace. V současnosti je vzhledem k okolnostem vyvolaným pandemií ekonomicky výhodnější zvíře ulovit. Respondent podotýká, že se nejedná o trofejní lov. Dochází k vytipování například starších nebo nemocných kusů, které už nejsou nijak prospěšné pro rezervaci.

Dále si rozhovor dával za úkol zjistit, jestli pandemie Covid-19 měla nějaké pozitivní vlivy na rezervaci. Respondent udává jako jeden z příkladů kladného faktoru zlepšení spolupráce s místními obyvateli a turistickým trhem. Nyní nemají základnu podpory pouze v zámoří, ale také v Jihoafrické republice. Upozorňuje na fakt, že Jihoafričané nejsou schopni rezervaci pomoci z hlediska finančních zdrojů, ale mohou v tomto těžkém období nabídnout pracovní sílu. Další pozitivní faktor

pozoruje spíše z osobního hlediska. Pro respondenta je velice důležité, že i v rámci takto těžké situace, která v mnoha ohledech omezuje fungování organizace, jsou schopni nadále pokračovat ve své činnosti.

Nedostatek finančních zdrojů jejich rezervaci přiměl k tomu být více inovativní a hledat nové sponzory a efektivní zdroje financování. Patří sem například sbírky na sociálních sítích. Tyto v těžkých chvílích nasbírané zkušenosti budou moci nadále využívat i po návratu dobrovolníků a studentů do rezervace. Kombinace těchto nových způsobů financování s těmi, které organizace využívala před pandemií Covid-19, mohou přispět k zvyšování počtu pracovních míst.

4.5 Rozhovory s dobrovolníky

Tato kapitola práce je interpretací rozhovorů s dobrovolníky, kteří i přes veškerá vládní opatření, vzniklá působením pandemií Covid-19, odcestovali do Jihoafrické republiky a účastnili se zde dobrovolné činnosti. Otázky byly pokládány dvěma respondentům, kteří navštívili stejnou organizaci, specializující se na ochranu kočkodanů. Tato rezervace je jedinečná množstvím zvířat, o která pečuje. Nachází se zde 600 kočkodanů. Jedná se především o osiřelá mláďata nebo o zraněné jedince z důvodu útoků lidí, kteří často zabíjejí kočkodany například kvůli masu, nebo protože vnikají do lidských obydlí za účelem získání potravy.

Obrázek 10 - Obydlí v rezervaci, specializující se na záchranu kočkodanů

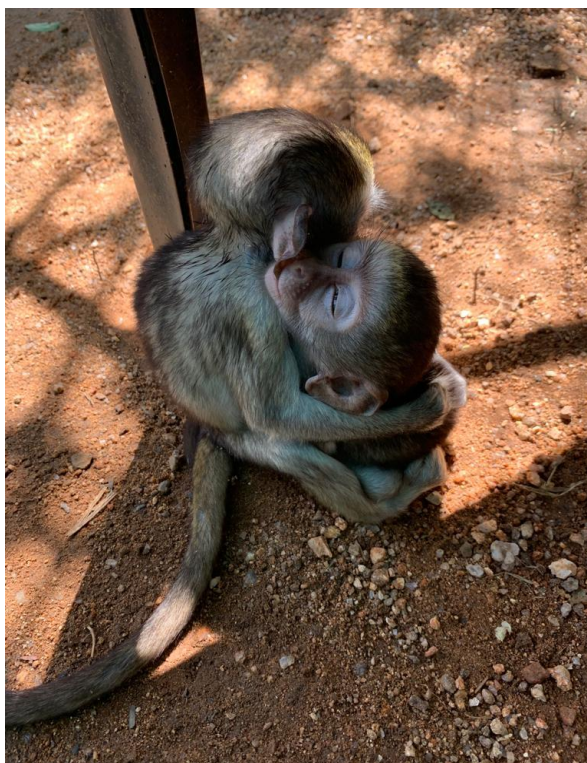
Zdroj: Šlabjarová, (2019)

V první části rozhovoru dotazovaní odpovídali na to, proč si vybrali zrovna organizaci na ochranu kočkodanů a jaká byla jejich celková motivace k účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu. Respondentka č. 1 udává, že jedním z důvodů, proč odjela vykonávat dobrovolnickou činnost, je její „veganská filozofie“ a zájem o ochranu životního prostředí a zvířat už od útlého věku. Prvotní myšlenkou pro ni bylo odjet do Afriky stavět školy a učit, poté ale díky veganství dospěla k závěru, že v dnešní době je velmi potřeba soustředit se na ochranu životního prostředí a zvířat.

Respondentka č. 1 označuje pandemii Covid-19 jako zlomový bod pro to, aby se rozhodla odjet jako dobrovolník do Jihoafrické republiky. Na Instagramu objevila společnost Redline Expedition, která je popisována výše v práci v kapitole 4.3,

a prostřednictvím této společnosti podnikla cestu, pro kterou dříve, jak sama uvádí, neměla odvalu. Pro respondenta č. 2 byly důvody k dobrovolnické činnosti povrchnější. Uvedl jako hlavní motivaci touhu po získávání nových zážitků. Dále popisuje, že vzhledem k vládním opatřením nebylo možné odjet na klasický druh dovolené, proto se rozhodl pro investování svých financí do způsobu cestování, kterým zároveň může pomoci organizaci v těžké situaci.

V další části se rozhovor zaměřuje na to, jaká byla náplň práce dotazovaných v organizaci a jaký byl jejich denní rozvrh. Respondentka č. 1 odjela do rezervace na 4 týdny v druhé polovině ledna 2021, což je v Jihoafrické republice, jak uvádí, období mlád'at. Její pracovní náplň tedy byla péče o osiřelá mlád'ata. Jednalo se o krmení a přípravu těchto osiřelých jedinců na vypuštění mezi kočkodaní adoptivní samice. Popisuje, že velmi důležité v tomto procesu je zbavit traumatizovaná mlád'ata stresu, aby je adoptivní samice v pořádku přijala. Respondent č. 2 odcestoval do organizace na 5 týdnů v prosince 2020. Jako svou náplň práce popsal přípravu jídel pro kočkodany a kontrolu výběhů. Sám svou roli v organizaci nazval jako ošetřovatel.

Obrázek 11 – Mlád'ata kočkodanů

Zdroj: Šlabjarová, (2019)

Oba respondenti odpovídali totožně na otázku, jaký měli pracovní rozvrh. Popisují, že práce v organizaci začínala každý den v 7 hodin ráno a končila mezi 17.-19. hodinou večer. Pracovní doba byla tedy, jak uvádějí, hlavně z důvodu nedostatku dobrovolníků mnohdy až 13 hodin denně. Každý týden měli dobrovolníci 1 den a 1 půlden volna. Za normálních okolností by tyto dny byly využívány pro výlety, které bývají v ceně dobrovolnického pobytu. Vzhledem k pandemii ale nebylo možné tyto výlety uskutečnit. Dobrovolníci dostali možnost samostatného cestování v době volna, ale oba uvádějí, že kvůli velmi dlouhé a vyčerpávající pracovní době využívali volný čas k odpočinku a regeneraci.

V následující části se rozhovor soustředí na to, jak celkově probíhalo vycestování vzhledem k vládním opatřením v Česku a v Jihoafrické republice a jestli dobrovolníci po příjezdu do rezervace museli projít nějakým školením nebo ponaučením. Oba respondenti uvádějí, že si byli vědomi různých rizik, jako například uzavření hranic nebo zrušení letů, a proto se jednalo o velmi chaotickou záležitost. Dotazovaní také upozorňují na to, že museli předložit několik negativních testů. Dva v České republice při odjezdu a návratu a jeden v Jihoafrické republice po příjezdu do země. V té době se testy pohybovaly cenově kolem 2000 Kč včetně potvrzení v České republice a kolem 1200 Kč v Jihoafrické republice. Tím oběma vznikly poměrně značné náklady navíc způsobené pandemií Covid-19. Respondent č. 2 prošel po příjezdu do Jihoafrické republiky 3denní karanténou, během které musel v areálu rezervace neustále nosit roušku a nemohl například chodit do prostorů kuchyně.

V období, kdy rezervaci navštívila respondentka č. 1, byla opatření rozdílná, proto nemusela být v karanténě v Jihoafrické republice po příjezdu, ale musela absolvovat 5denní karanténu v České republice po návratu do země. Další náklad navíc byla pro dotazované doprava. Obvykle je doprava z letiště a zpátky v ceně dobrovolnického pobytu. Organizace stanoví dopředu dny a časy, kdy bude dobrovolníky vyzvedávat na letišti, a ti si podle toho vybírají letenky. Kvůli pandemii je ale počet dobrovolníků tak nízký, že organizace jejich transport nemůže vzhledem k vysokým cenám pohonných hmot v Jihoafrické republice dále zahrnovat do ceny zájezdu. Cena dobrovolnického pobytu tedy zůstává stejná jako před pandemií, ale

pro respondenty vznikly náklady navíc kvůli testům na Covid-19 a dopravě do rezervace.

Oba dotazovaní odpověděli, že po příjezdu do organizace museli projít školením a zdravotní prohlídkou. Respondentka č. 1 uvádí, že musela podstoupit například test na tuberkulózu. Poté byla dobrovolníkům představena rezervace, ubytování a výběhy se zvířaty. Školení sloužilo k ponaučení o tom, jak se chovat ke kočkodanům, čeho se vyvarovat, a ke krátkému nastínění, jak bude práce probíhat. Další část se věnovala varování například před hady, jedovatým hmyzem a opicemi, které se pohybují v okolí rezervace. Dotazovaná upozorňuje, že na školení nebylo moc času, vzhledem k nedostatku dobrovolníků bylo důležité zapojit se co nejdříve do práce. Respondent č. 2 doplňuje, že součástí školení byl také krátký pohovor, během kterého zaměstnanci chtějí poznat nové dobrovolníky a slyšet, jaké jsou jejich důvody k navštívení zrovna této rezervace.

Následovala otázka, co si respondenti myslí o placeném dobrovolnictví vzhledem k tomu, že platí za to, aby mohli v organizaci pracovat. Respondentka č. 1 reaguje názorem, že v případě odcestování do rezervace na dobu kratší než 1 rok je pro ni logické za tuto zkušenost zaplatit. Považuje tento druh cestování stále spíše za dovolenou, při které ale může získat nové vědomosti, dovednosti, trávit čas s exotickými zvířaty a pomoci organizaci po finanční stránce v její činnosti. Respondent č. 2 má na placené dobrovolnictví stejný názor. Dodává, že se i v České republice věnuje dobrovolnické činnosti, a proto chápe, jak je složité získávat v tomto odvětví finance. Dotazovaný tedy považuje tento styl financování jako velmi důležitý a správný. Respondent č. 2 dále udává, že se často v České republice setkává například u svých přátel s nepochopením tohoto způsobu cestování, a proto si myslí, že by měl být lépe propagován.

V další části se rozhovor zaměřuje na dopady Covid-19 na organizaci, kterou respondenti navštívili. Oba dotazovaní odpovídali téměř shodně. Jak uvádějí, hlavním dopadem byl nedostatek dobrovolníků. Za normálních okolností se v rezervaci nachází kolem 50 dobrovolníků, ale během pobytu respondentů jich zde bylo pouze 7. To je opravdu masivní rozdíl vzhledem k tomu, že se dobrovolníci musejí starat o 600 zvířat. Tento nedostatek pracovní síly se tedy projevoval vysokou náročností a dlouhou pracovní dobou, která, jak je zmíněno výše v práci,

mnohdy dosahovala až 13 hodin denně. Oba respondenti se také shodují na tom, že tyto extrémní podmínky nicméně neměly negativní dopad na péči o zvířata nebo na celkové soužití s ostatními dobrovolníky v rezervaci. Respondentka č. 1 dodala jako další dopad pandemie snížení ceny dobrovolnických pobytů pro místní obyvatele. Což, jak uváděli respondenti, je jeden z nových zdrojů financování rezervace, protože místní dobrovolníci dříve do rezervace přijížděli z finančních důvodů jen ojediněle. Nyní je ale z hlediska financování celé organizace nezbytné pracovat i s domácím trhem. Jako další nové zdroje financování uvedli respondenti sbírky na sociálních sítích. Na otázku, jak během pandemie byla organizace zásobována, neznali respondenti odpověď.

Většina dobrovolných organizací také souvisí s edukativní činností ohledně ochrany životního prostředí a ohrožených druhů zvířat. No otázku, jak tato činnost probíhala v rezervaci, respondentka č. 1 uvedla, že vzhledem k velmi náročné pracovní vytíženosti nebyl na tuto záležitost vůbec žádný prostor. Považuje to za další negativní důsledek pandemie. Respondent č. 2 uvedl, že vzdělávání dobrovolníků probíhalo spíše spontánně, například při zajímavých situacích se zvířaty, ale nejednalo se o plánovanou činnost. Podotýká, že i tak během pobytu získal mnoho informací souvisejících s ochranou životního prostředí a zvířat.

Další část rozhovoru se soustředí na to, jak zkušenost s dobrovolnickým cestovním ruchem ovlivnila respondenty z osobního hlediska a jak probíhalo soužití s ostatními dobrovolníky, které do té doby neznali. Respondentka č. 1 tento zážitek popisuje jako splnění svého snu. Udává, že pro ni cesta znamenala osobnostní rozvoj, protože dokázala překonat svůj strach a sama vycestovat do země, jako je Jihoafrická republika. Dále kladně hodnotí překonání strachu z hadů a hmyzu a zlepšení své úrovně v anglickém jazyce vzhledem k tomu, že byla nucena denně konverzovat.

Popisuje také, že díky velmi nízkým zásobám vody pochopila, jak je důležité s těmito zdroji šetřit, a převedla si tyto zkušenosti zpátky do České republiky. Kvůli špatnému přístupu k internetu byl pro respondentku dobrovolnický pobyt také detoxem od sociálních sítí a celkově moderních technologií. Z osobního hlediska byla respondentka velmi ovlivněna i tím, že mohla vidět pokrok v práci, kterou odváděla, a odjížděla tedy s pocitem, že opravdu pomohla nejen po finanční stránce.

Starala se o 11 mláďat, která po jejím odjezdu bylo možné vypustit k novým adoptivním samicím. V neposlední řadě kvituje získání nových přátel, se kterými nadále pravidelně komunikuje.

Respondent č. 2 udává, že dobrovolnictví v organizaci zachraňující zvířata pro něj byla nová zkušenost, která mu přinesla porozumění tomu, jak pečovat o zvířata a celkově se k nim chovat. Dále popisuje značné zlepšení schopností konverzovat v anglickém jazyce. Dotazovaný do rezervace totiž odjížděl s úrovní A1. Za normálních podmínek před pandemií Covid-19 by ani nebylo umožněno do rezervace přicestovat za účelem vykonávání dobrovolnické činnosti s takto nízkou úrovní anglického jazyka. Vzhledem k markantnímu nedostatku dobrovolníků ale organizace snižuje své nároky. Respondent také upozorňuje na nedostatek vody v rezervaci, které si tak naučil více vážit. Dále udává, že mu tento zážitek pomohl s osobnostním rozvojem. Negativně byl respondent překvapen tím, že zvířata v rezervaci byla zavřená ve výběžích. Popisuje to ale jako svou chybu, protože si o rezervaci nezjistil dostatek informací před svým odjezdem. Udává, že postupem času pochopil, proč zvířata nemohou v rezervaci žít volně. Důvodem je ochrana před pytláky a také příprava kočkodanů na návrat do volné přírody po traumatických zážitcích.

V odpovědi na otázku, jak probíhalo soužití s ostatními dobrovolníky, se oba respondenti shodují. I přes vyčerpávající pracovní dobu spolu všichni dobrovolníci vycházeli velmi dobře a nedocházelo k žádným konfliktům. Na následující otázku, jestli se v rezervaci nacházeli spíše dobrovolníci z laické veřejnosti, nebo studenti, výzkumníci přírodovědeckých oborů, dotazovaní uvádějí, že během jejich pobytu se v organizaci nacházeli pouze dobrovolníci z laické veřejnosti, kteří se rozhodli pomoci v těžké situaci vyvolané pandemií Covid-19.

Konec rozhovoru se soustředí na to, jaký mají dotazovaní názor na dobrovolnický cestovní ruch a jestli ho považují za správnou cestu k záchraně ohrožených druhů zvířat. Respondenti oba kladně hodnotí zkušenost s tímto trendem cestovního ruchu. Dotazovaní jsou si vědomi, že dobrovolnický cestovní ruch může být zneužíván například k pokusům o osobní obohacení, ale v rámci této organizace takový negativní důsledek nepozorovali. Argumentují tím, jak všichni v organizaci tvrdě pracovali a snažili se zvířatům poskytnout co nejlepší péči

vzhledem k nepříznivé situaci. Dalším problémem dobrovolnického cestovního ruchu bývá vytlačování místní pracovní síly. Respondentka č. 1 v souvislosti s tímto negativním důsledkem uvedla, že nepřišla s místními pracovníky příliš do styku a nemá ohledně této problematiky dostatek informací. Respondent č. 2 reagoval tak, že místní pracovníci se v organizaci starají o úklid, stavební práce a administrativu a je přesvědčený, že by organizace bez nich nemohla fungovat.

4.6 Komparace rozhovorů

Rozhovory použité v bakalářské práci nabízejí různé pohledy na danou problematiku, které spolu v mnoha ohledech korespondují. Respondentka prvního rozhovoru a zakladatelka společnosti Redline Expedition Kamila Paličková nabízí názory na danou problematiku z pohledu společnosti, která se snaží získat dobrovolníky pro zahraniční organizace specializující se na ochranu přírody a ohrožených druhů zvířat. Jak v rozhovoru uváděla respondentka, primárním cílem je získat finanční zdroje na pomoc těmto rezervacím. Nejedná se ale o neziskovou organizaci, proto si na každém dobrovolnickém pobytu nárokují za poskytnuté služby 20 % marži.

Respondentem druhého rozhovoru byl Luke Levitt, vedoucí a hlavní koordinátor dobrovolnického programu v rezervaci Mankwe Wildlife Reserve, která se specializuje na ochranu nosorožců. Ten nabízí stanoviska z pohledu organizace, která ve vykonávání své činnosti závisí na příjezdech zahraničních dobrovolníků. Obě společnosti jsou tedy závislé na dobrovolnickém cestovním ruchu a byly velmi značně ovlivněny nástupem pandemie Covid-19.

Respondenty zbylých dvou rozhovorů byli dobrovolníci, kteří díky rozvolňování vládních opatření mohli v období pandemie Covid-19 vycestovat do Jihoafrické republiky. Zde svými finančními zdroji a prací přispěli organizaci, která se specializuje na ochranu kočkodanů. Tito respondenti nabídli názory na danou problematiku z pohledu dobrovolníků.

Nemožnost cestovat z důvodu vládních opatření a s tím spojená úplná absence dobrovolníků měla pochopitelně negativní vliv na obě společnosti. Redline Expedition byla nucena svou činnost naprosto přerušit. Jedná se ale o poměrně novou společnost, která zatím neměla mnoho zaměstnanců nebo zákazníků, proto

byla majitelka schopna náklady pokrýt z vlastních zdrojů. Naproti tomu pro Mankwe Wildlife Reserve je problém s nedostatkem dobrovolníků mnohem komplexnější. Nebylo možné pouze činnost pozastavit a vyčkávat, dokud nedojde k rozvolňování vládních opatření, jako u Redline Expedition. Docházelo by totiž k ohromnému nárůstu pytláctví, které i tak bylo velmi složité zbrzdit. Rezervace se tedy musela začít soustředit více na jiné zdroje financování, než jsou dobrovolníci nebo studenti. Jak je uvedeno výše v práci, rezervace se tedy zaměřila na získávání finančních zdrojů pomocí sbírek zprostředkovaných na sociálních sítích. Tento způsob byl využíván i před pandemií Covid-19, nicméně činil pouze 15 % celkových příjmů. Nyní je to ale stěžejní část rozpočtu této rezervace.

Hlavní rozdíl, vyplývající z rozhovorů, v souvislosti s fungováním obou subjektů po příchodu pandemie tedy spočívá v tom, že Redline Expedition mohla svou činnost přerušit a vyčkat na zmírnění vládních opatření. Oproti tomu Mankwe Wildlife Reserve musela vyhledat již zmiňované nové zdroje financování a vymyslet, jak udržet rezervaci dále v chodu.

Co se týká dalších vlivů pandemie, pro Redline Expedition došlo překvapivě spíše ke kladnému ovlivnění této společnosti. Jak uvedla Paličková, nepříznivá situace totiž přinesla nárůst zájemců o dobrovolnictví, tudíž nárůst zákazníků Redline Expedition. Pandemie také přinesla čas, který respondentka využila k vytvoření reklamní kampaně, a tedy ke zlepšení propagace této společnosti. Tato fakta potvrzují oba dobrovolníci, kteří po zmírnění vládních opatření mohli vycestovat do Jihoafrické republiky. Redline Expedition objevili na sociálních sítích, které jsou hlavním nástrojem propagace této společnosti. Pro dobrovolníky byla pandemie Covid-19 zlomovým bodem, kdy se rozhodli odjet do organizace zachraňující zvířata a finančně a pracovníě pomoci. To potvrzuje tvrzení zakladatelky společnosti Redline Expedition, že okolnosti vyvolané pandemií přinesly nárůst zájmu o dobrovolnickou činnost. Jedná se také o kladný přínos již zmiňované reklamní kampaně.

Naopak pro Mankwe Wildlife Reserve docházelo spíše k negativním vlivům. Kromě již zmiňovaného nárůstu pytláctví mělo na rezervaci negativní dopad například snižování cen ve větších a známějších rezervacích, nebo dokonce v luxusních hotelech. To mělo za následek ztrátu konkurenční výhody v rámci

místního trhu a přinutilo menší rezervace ještě více snižovat ceny, což prohlubovalo problém s nedostatkem financí. Respondent druhého rozhovoru ale také pozoroval nějaké pozitivní dopady pandemie. Hlavním je zlepšení spolupráce s místními dobrovolníky, tedy vytvoření domácí základny podpory.

Problém se snižováním cen pobytů nutných k získání místních dobrovolníků popisují také respondenti zbylých dvou rozhovorů. Ti ve svých odpovědích upozorňují na snižování cen pro občany Jihoafrické republiky a nutnost vyhledávání dalších zdrojů financování. Organizace na ochranu kočkodanů, do které vycestovali, tedy také začala financovat svou činnost skrze sbírky na sociálních sítích.

Všichni respondenti se shodují na důležitosti placeného dobrovolnictví pro rezervace. Kamila Paličková vysvětlila, jak celý tento koncept funguje, a uvedla, že v České republice se stále ještě setkává s nepochopením. S těmito názory korespondují i odpovědi dobrovolníků, kteří také souhlasí s placeným dobrovolnictvím a považují tento způsob financování za správný. Jeden z dobrovolníků v rozhovoru popsal, že se často v okruhu svých přátel setkává s nepochopením placeného dobrovolnictví a je nutné tento trend lépe propagovat. Luke Levitt poté v rozhovoru popsal, jak jsou tyto finanční zdroje z dobrovolníků důležité pro chod rezervace a co jim přináší. Velmi podstatnou informací, které rozhovory přinesly, je, že tyto finanční zdroje jsou klíčové pro vytváření nových pracovních pozic, což je nejlepší cesta ke zlepšení situace s pytláky.

Kamila Paličková ve svém rozhovoru popisuje, že dobrovolnický cestovní ruch je přínosný z hlediska osobnostního rozvoje, zlepšení znalostí anglického jazyka a získávání nových zahraničních kontaktů a přátel. Tento názor podporují ve svých odpovědích i dobrovolníci, kteří uvedli tyto příklady jako hlavní přínosy jejich dobrovolnického pobytu. Dále udávají, že jim tato zkušenost přinesla také větší obezřetnost s využíváním vody, které bylo v organizaci, již navštívili, nedostatek.

Rozhovory si dále dávaly za úkol zjistit, jak vládní opatření ovlivnila možnosti zásobování rezervací. Na tuto otázku odpověděla pouze Kamila Paličková, která uvedla, že dochází například k vysbírávání zbylé úrody z polí nebo k odebrání potravin po datu spotřeby ze supermarketů. Luke Levitt dále vysvětluje, že rezervace Nkombi nemá zvířata umístěna ve výběžích, a proto si obstarávají potravu sama, tudíž nedošlo z hlediska zásobování potravin pro zvířata k žádné změně

a nemuseli hledat nové alternativy. Naopak organizace, kterou navštívili dotazovaní dobrovolníci, sice zvířata má umístěné ve výběžích, ale respondenti neznali na tuto otázku odpověď.

5 Shrnutí výsledků

Hlavním cílem rozhovorů bylo zjistit, jaké dopady má koronavirová krize na dobrovolnický cestovní ruch v jednotlivých organizacích. Dále jaká je motivace dobrovolníků k účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu, a co jim tento zážitek přináší. V neposlední řadě bylo cílem vysvětlit princip placeného dobrovolnictví a jeho přínos.

Z polostrukturovaných rozhovorů vychází, že hlavním negativním dopadem je nedostatek dobrovolníků. Kvůli tomu postrádají organizace finanční zdroje a pracovní sílu. Docházelo tedy ke snižování cen dobrovolnických pobytů, aby rezervace získala dobrovolníky z řad místních obyvatel a udrželi si konkurenceschopnost vůči větším rezervacím a luxusním hotelům. Dále k nutnému přesunu na jiné finanční zdroje, kterými jsou převážně sbírky na sociálních sítích nebo kontrolovaný odlov a následný prodej zvěře.

Na dobrovolníky, kterým se podařilo v tomto období plněm vládních opatření vycestovat, se pandemie projevovala především zvýšením nákladů na dobrovolnický pobyt. Museli si zakoupit několik poměrně nákladných testů, a navíc si uhradit dopravu do rezervace, která před pandemií byla zahrnuta v ceně pobytu. Dále byli velmi pracovně vytížení, což se například projevovalo nedostatkem času na edukativní složku tohoto zážitku.

Na začátku práce byly stanoveny výzkumné otázky, které bylo možno po zpracování teoretických východisek a provedení kvalitativního výzkumu prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů zodpovědět. Výsledky ale nelze obecně generalizovat. Vzorek respondentů není dostatečný pro vytvoření jednoznačných závěrů. Pro zvýšení vypovídající hodnoty výzkumu by bylo třeba přímé pozorování v několika rezervacích a pravidelné rozhovory s místními pracovníky nebo dlouhodobými dobrovolníky.

1. Jaké jsou dopady pandemie Covid-19 na organizace a dobrovolníky působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu?

Stěžejní otázkou celé práce jsou dopady pandemie Covid-19 na organizace a dobrovolníky působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu. Na základě výsledků z rozhovorů je hlavním negativním dopadem nedostatek dobrovolníků. Tento negativní faktor se v organizacích projevuje jak nedostatkem pracovní síly, tak i finančních zdrojů. S tím souvisí i snižování cen za dobrovolnické pobyty ve snaze získání co nejvíce dobrovolníků z řad místních obyvatel a udržení si konkurenceschopnosti vůči velkým rezervacím a luxusním hotelům. Dalším negativním projevem byl nárůst pytláctví. Ten vychází ze zvyšování nezaměstnanosti místních obyvatel, vyvolaného pandemií. Tento negativní vliv byl dokonce jedním z důvodů usmrcení dvou nosorožců v rezervaci, která se specializuje na jejich ochranu. V důsledku nedostatku pracovníků a zvyšující se aktivity pytláků není možné věnovat se ochraně nosorožců tak důkladně.

Paradoxně pro Redline Expedition měla pandemie Covid-19 více pozitivních důsledků. Došlo totiž ke zvýšení zájmu o dobrovolnickou činnost, tudíž ke zvýšení zájmu o tuto organizaci, a dále ke zlepšení propagace této společnosti.

Co se týká dobrovolníků, pandemie pro ně znamenala zvýšení nákladů na dopravu do rezervace. Dobrovolníci si také museli uhradit za značně vysokou částku několik testů na Covid-19 a účastnit se karantény. V neposlední řadě pracovní nároky v rezervacích kvůli nedostatku dobrovolníků byly velmi vyčerpávající, což se projevilo například na vzdělávání v rámci ochrany životního prostředí a zvířat. Na tuto aktivitu, která je jedním z důvodů k účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu, totiž nezbýval vzhledem k pracovnímu vytížení čas.

2. Jaké jsou nové způsoby financování dobrovolnických organizací a agentur bez přísunu dobrovolníků?

Druhá výzkumná otázka se zabývá tím, jak dobrovolnické organizace financují svou činnost bez přísunu hlavního zdroje finančních prostředků, kterými jsou dobrovolníci. Z výzkumu vyplývá, že organizace nejčastěji financují svou činnost skrze sbírky probíhající na sociálních sítích. Dalším novým zdrojem jsou místní

dobrovolníci, pro které ovšem bylo nutné snížit ceny dobrovolnických pobytů. V rezervaci, kde se zvířata pohybují volně, dochází také k financování v rámci kontrolovaného odlovu zvěře a následného prodeje masa a kožešin.

3. Jak funguje koncept placeného dobrovolnictví?

Třetí otázka se věnuje vysvětlení konceptu placeného dobrovolnictví. Dobrovolnická činnost související s ochranou ohrožených druhů zvířat je často realizována v zemích, kde špatná ekonomická situace generuje problémy, jako například vysokou nezaměstnanost, negramotnost a špatnou sociální úroveň. Tyto problémy se poté projevují na usmrcování zvířat z hladu nebo za účelem prodeje a získání peněz. Proto dobrovolníci, kteří přijedou do rezervace pracovat a zároveň za tuto činnost i zaplatí, přinášejí do rezervací potřebné prostředky na hrazení mezd zaměstnanců a vytváří tak nové pracovní možnosti. Tudíž placené dobrovolnictví by ve své podstatě, pokud bude správně fungovat a nebude zneužíváno, mohlo zlepšit problém s nezaměstnaností a tím zároveň dávat místním obyvatelům jiné příležitosti výdělků než pytláctví. Placeným dobrovolnictvím se také hradí ostatní náklady, jako jsou energie nebo stravování.

4. Jaká je hlavní motivace dobrovolníků pro účast na dobrovolnickém cestovním ruchu?

Čtvrtá výzkumná otázka se zabývá motivací dobrovolníků pro účast na tomto trendu cestovního ruchu. Z rozhovorů plyne, že hlavní motivací pro dobrovolníky bývá touha pomáhat organizacím jak po finanční, tak pracovní stránce, a získávání nových, jedinečných zážitků vycházejících z poznávání exotických zemí a interakce se zvířaty. Rozhovory s dobrovolníky také prokázaly, že právě okolnosti vyvolané pandemií Covid-19 byly pro dotazované značným důvodem k účasti na tomto trendu v cestovního ruchu. Před pandemií by pravděpodobně své zdroje využili jinak než na účast na dobrovolnickém cestovním ruchu.

5. Co dobrovolníci získají z účasti na dobrovolnické činnosti?

Poslední otázka zjišťuje, co dobrovolníci získají z účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu. Z rozhovorů vyplývá, že dobrovolníci získávají nové životní zkušenosti a jedinečné zážitky. Dobrovolnická činnost také jejím účastníkům přináší osobnostní rozvoj. Dále dochází k zvyšování úrovně anglického jazyka a získávání nových zahraničních kontaktů a přátelství, a v neposlední řadě také vzdělání v oblasti ochrany životního prostředí a ohrožených druhů zvířat.

6 Závěry a doporučení

Cílem bakalářské práce bylo zjistit dopady pandemie Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch. Autor práce si danou problematiku vybral kvůli osobní zainteresanosti, vzhledem k tomu, že se sám účastnil dobrovolnického pobytu v rezervaci specializující se na ochranu nosorožců v Jihoafrické republice. Díky této osobní zkušenosti také získal kontakty, které mohl dále použít v bakalářské práci.

V první části práce popisuje teoretická východiska, od kterých se odvíjí následný výzkum. Jedná se o obecnou charakteristiku cestovního ruchu, pohled na dobrovolnický cestovní ruch a v neposlední řadě pozitivní a negativní dopady na cestovní ruch, včetně krize Covid-19.

Praktická část se nejprve zaměřuje na obecnou charakteristiku Jihoafrické republiky. Následuje vlastní zkušenost s dobrovolnickým cestovním ruchem. V té autor popisuje, jak probíhala jeho dobrovolnická činnost, a hodnotí osobní přínosy, které mu tato zkušenost přinesla. Dále popisuje spolupráci se dvěma organizacemi, Redline Expedition a Mankwe Wildlife Reserve neboli Nkombi Volunteer Camp. Tyto organizace zprostředkovaly autorovi kontakty využití v praktické části k polostrukturovaným rozhovorům.

Prvními dvěma respondenty byli Kamila Paličková, zakladatelka Redline Expedition, a Luke Levitt, koordinátor dobrovolnického programu Nkombi Volunteer Camp. Ve svých polostrukturovaných rozhovorech nejprve popisovali své organizace. Stěžejním tématem rozhovorů byly dopady Covid-19 na organizace respondentů. V neposlední řadě vysvětlují různá témata související s dobrovolnickým cestovním ruchem, jakými jsou například přínosy placeného dobrovolnictví a spolupráce s dobrovolníky.

Následující 2 rozhovory byly provedeny se dvěma dobrovolníky, kteří i přes rozsáhlá a neustále se měnící vládní opatření mohli odcestovat k vykonávání dobrovolnické činnosti. Respondenti popisovali, jak Covid-19 ovlivnil rezervaci, kterou navštívili, dále jaké byly jejich důvody k účasti na dobrovolnictví a co jim tato zkušenost z osobního hlediska přinesla.

Respondenti rozhovorů byli vybráni tak, aby zastupovali rozdílné činitele působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu. Rozhovory probíhaly online

a po souhlasu byly nahrávány pro zachování úplnosti odpovědí. Prvním dvěma respondentům byly předloženy z části rozdílné otázky v závislosti na typu jejich organizace. Zbylým dvěma, vzhledem k tomu, že se jednalo o dobrovolníky, kteří navštívili stejnou organizaci, byly předloženy stejné otázky.

Na stanovené výzkumné otázky bylo možné odpovědět. Výsledky ale nelze obecně generalizovat. Vzorek respondentů není dostačující pro vytvoření jednoznačných závěrů, pouze nastiňují a popisují, jak pandemie Covid-19 ovlivnila konkrétní činitele působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu. Stanovený vzorek respondentů také nabízí několik subjektivních pohledů, které je složité komparovat a vyvodit z nich jasné důsledky pandemie Covid-19.

Autor se také setkával s neochotou některých respondentů rozhovor podstoupit z pochopitelných důvodů, jakými jsou například nedostatek času kvůli pracovnímu vytížení v období pandemie Covid-19. Nízký počet respondentů z řad dobrovolníků vychází z vládních opatření, kvůli kterým bylo složité v období pandemie odcestovat k vykonávání dobrovolnické činnosti. Z těchto důvodů bylo pro autora práce problematické získat další respondenty.

Pro další pokračování ve výzkumu by byla nutná spolupráce s Redline Expedition na dotazníkovém šetření, které by bylo předáváno všem dobrovolníkům, kteří s touto společností vycestují. Touto formou výzkumu by bylo možné dlouhodobě sledovat motivaci dobrovolníků k účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu a co jim tato zkušenost přináší.

Pro zlepšení výzkumu dopadů Covid-19 na organizace působící v rámci dobrovolnického cestovního ruchu by bylo nutné pravidelné pozorování přímo v rezervacích a následné rozhovory s místními pracovníky nebo dlouhodobými dobrovolníky.

Autor práce se také domnívá, že pro zvýšení obecného podvědomí o tomto typu dobrovolnického cestovního ruchu je nutná větší propagace konceptu placeného dobrovolnictví. Tento koncept se totiž stále setkává v České republice s nepochopením. Autor si je vědom nedostatečné rozšířenosti tohoto konceptu, ani on sám neměl o tomto trendu cestovního ruchu povědomí. Řešením v době koronavirové krize by mohla být propagace na sociálních sítích, jako například

Facebook a Instagram. Organizace Redline Expedition už tuto formu začala praktikovat.

Další možností by mohla být spolupráce s vysokými a středními školami, a za pomoci přednášek o dobrovolnickém cestovním ruchu zvýšit zájem žáků a studentů. Tento druh vycestování se ovšem v této době jeví jako velmi nákladný. Proto by při zvýšeném zájmu studentů připadal v úvahu příspěvek od vysokých škol na zahraniční pobyt, v rámci vysokoškolských zahraničních praxí nebo stáží.

7 Seznam zdrojů

1. ALRAWADIEH, Z., GUTTENTAG D., CIFCI M. A., CETIN G., 2020. Budget and midrange hotel managers' perceptions of and responses to Airbnb. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 32(2), 588-604. [cit. 2021-01-02]. ISSN 0959-6119. Dostupné z: doi:10.1108/IJCHM-01-2019-0015
2. CT24.CESKATELEVIZE.CZ, 2018. *Cestování ničí planetu třikrát víc, než jsme tušili, tvrdí vědci*. [online], [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2473573-cestovani-nici-planetu-trikrat-vic-nez-jsme-tusili-tvrdi-vedci>>
3. CZSO, 2021. *Satelitní účet cestovního ruchu* [online], [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu
4. ČECH, J., 1998. *Malá encyklopedie cestovního ruchu: vybrané pojmy v češtině a angličtině, definice, zkratky*. Praha: Idea servis, 1998. ISBN 80-85970-19-8.
5. GUTTENTAG, D., 2009. The possible negative impacts of volunteer tourism. *International Journal of Tourism Research*. 11(6), 537-551. [cit. 2021-01-02]. ISSN 10992340. Dostupné z: doi:10.1002/jtr.727
6. INDROVÁ, J., 2010. *Cestovní ruch: Cestovní ruch důležitá součást ekonomiky a významný faktor rozvoje destinací*. [online], [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/cestovni-ruch/>>
7. KOTÍKOVÁ, H., 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4603-6.
8. *Kouzlo Afriky*. 16. díl. Spoutaná Afrika [epizoda dokumentárního seriálu] Česko, ČT, 2006. ČT2, 24. 8. 2019
9. LAMOUREUX, K., 2009. *Success Factors Of Cross-Sector Volunteer Tourism Partnerships Involving U.S. Federal Land Agencies*. [online], [cit. 2021-01-02]. PhD. George Washington University.
10. NEJDL, K., 2011. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-673-8.
11. PÁSKOVÁ, M., 2014. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-329-1.

12. RESPONDENT Č. 2, 2021. Polostrukturovaný rozhovor, muž, koordinátor dobrovolnického programu v Mankwe Wildlife Reserve v Jihoafrické republice, online, 20. 3.
13. RESPONDENT Č. 4, 2021. Polostrukturovaný rozhovor, muž, Dobrovolník, online, 25. 3.
14. RESPONDENTKA Č. 1, 2021. Polostrukturovaný rozhovor, žena, zakladatelka společnosti Redline Expedition, online 7. 2.
15. RESPONDENTKA Č. 3, 2021. Polostrukturovaný rozhovor, žena, Dobrovolnice, online 25. 3.
16. RESPONDENT Č. 4, 2021. Polostrukturovaný rozhovor, muž, Dobrovolník, online, 25. 3.
17. Shih-Shuo Y., 2020. Tourism recovery strategy against COVID-19 pandemic. *Tourism Recreation Research*. [cit. 2021-01-02]. DOI: 10.1080/02508281.2020.1805933
18. TOŠNER, J., SOZANSKÁ O., 2002. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, ISBN 80-7178-514-8.
19. United Nations, 2020. *Police Brief: Covid-19 and Transforming Tourism* [online, PDF], [cit. 2021-01-02]. 27 s. Dostupné z: <https://unsdg.un.org/sites/default/files/2020-08/sg_policy_brief_covid-19_tourism_august_2020.pdf>
20. Wearing, S., 2003. Volunteer Tourism. *Tourism Recreation Research*. 28(3), [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: doi.org/10.1080/02508281.2003.11081411
21. Zákon č. 198/2002 Sb., *Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)*. [online], [cit. 2021-01-02]. In: Sběrka zákonů. 24. 5. 2002
22. Zastupitelský úřad ČR v Pretorii (Jihoafrická republika), 2020. *Souhrnná teritoriální informace Jihoafrická republika* [online, PDF], [cit. 2021-01-02]. 32 s. Dostupné z: <[http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2020/08/14/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Jihoafricka%20republika%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202020.131450076.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2020/08/14/Nahled%20STI%20(PDF)%20Jihoafricka%20republika%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202020.131450076.pdf)>

23. ZELENKA, J., PÁSKOVÁ M., 2012. *Výkladový slovník cestovního ruchu*.
Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, ISBN 978-80-7201-
880-2.

8 Přílohy

Rozhovor č. 1

Mohla byste představit Redline expedition?

Cestovní agentura, která se zaměřuje na udržitelný způsob cestování, specificky se zaměřením na ochranu zvířat, a umožňuje propojení dobrovolníků s organizacemi a rezervacemi zejména v Africe, které se zabývají ochranou kriticky ohrožených druhů zvířat.

Jak dlouho tato společnost funguje?

2 roky.

Co stálo za nápadem tuto organizaci vytvořit? Jak probíhala tvorba? (výběr rezervací, komunikace)

Náhodou jsem narazila na jednu organizaci v Indonésii, která se specializuje na ochranu kriticky ohroženého, endemického druhu orangutanů. Dva orangutany jsem si poté na dálku adoptovala a začala na ně posílat finanční podporu. V tu chvíli jsem si řekla, že takových organizací musí být na světě pochopitelně mnohem víc, a začala jsem je vyhledávat. Došla jsem k zjištění, že spousta organizací na světě snažící se zachránit ohrožená zvířata se potýká s nedostatkem peněz a s nedostatkem pracovní síly. Pouze pár těch nejznámějších organizací, jako například Jane Goodall Institute, se nepotýká s těmito problémy. Říkala jsem si, že už jsem během své pracovní a podnikatelské praxe nabyla dostatek odvahy, zkušeností a organizačních schopností, abych se mohla zapojit do boje s tímto problémem. Napsala jsem tedy do několika organizací, převážně v Jihoafrické republice, a začali jsme spolu komunikovat. Během dvou měsíců jsem odletěla do první organizace, kde jsem začala poznávat a chápat existenci konceptu udržitelného cestování se zaměřením na ochranu zvířat. Samozřejmě během svého pobytu v této organizaci jsem dostala typy na další, které by se do mého projektu mohly zapojit. Tento druh cestování je velice rozvinutý v Americe a ve Velké Británii

a je velmi důležitým zdrojem finančních prostředků a pracovní síly. Jsem názoru, že neziskové organizace mají většinou velký problém se získáváním finančních prostředků, proto si myslím, že skloubení obchodu za účelem pomoci je ta nejlepší forma, jak získávat z dlouhodobého hlediska finanční prostředky.

Mohla byste vysvětlit princip placeného dobrovolnictví? Proč by měl vlastně někdo platit za to, že bude pro někoho pracovat? Co je podle Vás hlavní motivací k účasti na dobrovolnickém cestovním ruchu? Co dobrovolník získá z této zkušenosti?

Tohle je velice důležitá věc, které lidé v České republice ještě dostatečně nerozumí. Obecně lidé přemýšlí tak, že by za svou vykonanou práci měli logicky dostat zaplacení. V případě dobrovolnictví se ale jedná o něco úplně jiného. Dobrovolnictví by mělo směřovat k tomu, že přispívám k vyřešení nějakého problému. Výsledkem by mělo být, že ta problematika, kvůli které jsem jela dobrovolničit, bude díky mně o něco lepší. Jeden z hlavních důvodů, proč se nejčastěji dobrovolničím v chudých zemích, je, že špatná ekonomická situace generuje velké množství problémů, například zdravotnictví, vzdělání, sociální nerovnost. Když si toto převedeme na zvířata, tak to znamená, že pytláci zabíjejí zvířata, protože mají hlad nebo nedostatek peněz. V okamžiku, kdy přijedu jako dobrovolník vykonávat nějakou práci, a ještě za to zaplatím, tak obrovským způsobem ulehčím té rezervaci, a ještě tak vytvářím trvalá pracovní místa a finanční prostředky k jejich zaplacení. Pokud v té lokalitě bude dostatek pracovních míst a dostatek finančních prostředků, tak nebude docházet k zabíjení zvířat pytláky z důvodu, že mají hlad nebo nedostatek peněz, a ten problém se tím začne opravdu řešit. Samozřejmě se tím zaplatí i náklady pro rezervaci, jako například za jídlo, vodu, energie atd. Takže kdyby tam dobrovolník přijel zadarmo nebo by za to ještě měl dostávat nějaké ohodnocení, tak se tím nevykompenzují žádná náklady, jenom se zvýší, nebudou se tvořit žádná pracovní místa, právě naopak, a problém bude jenom horší a horší. Dobrovolník tím získá na oplátku naprosto unikátního zážitek, protože takhle blízko ke zvířatům se jen tak někde nedostanete. Dále tím získává vzdělání, v některých rezervacích to probíhá vyloženě formou vyučování v učebnách, někde vyučováním v terénu. Další

hodnotou jsou výlety na místa, na které bychom se běžně nedostali, a nesmíme zapomenout na získání mezinárodních kontaktů, poznání jiných kultur nebo zlepšení jazykových dovedností. Jedná se také o osobně rozvojovou cestu, při které lze získat nový pohled na svět. Jediné neplacené dobrovolnictví, které má význam, je dobrovolnictví vysoce expertní, což jsou například doktoři.

Co si myslíte o dobrovolnickém cestovním ruchu? Vidíte zde velkou budoucnost, důležitost atd.?

Já si myslím, že dobrovolnický cestovní ruch je v rozkvětu. Čím dál tím více lidí si začíná uvědomovat, že ne za vše musí dostat hned zapláceno, že někdy může získat dobrý pocit z toho, že někomu pomůže nebo přispěje dobré věci. Ve Velké Británii nebo v Americe tyto programy často využívají rodiče pro své děti z důvodu, aby získaly v životě hodnoty spojené s pomáháním ostatním, a používají to jako alternativu k jiným zahraničním pobytům. Dále dochází k většímu uvědomění, že udržitelný cestovní ruch začíná být čím dál tím více důležitý, protože klasický cestovní ruch sice přináší vysoké ekonomické zisky do určitých oblastí, ale také tam s sebou přináší spoustu problémů. Udržitelný cestovní ruch, do kterého dobrovolnický turismus patří, se snaží o vyřešení těchto problémů, takže závěrem můžu říct, že jeho důležitost je vysoká a bude se rozvíjet.

Jaký byl zájem o dobrovolnictví v České republice před pandemií a jaký je zájem teď? Myslíte si, že Češi jsou národem, kde je dobrovolnictví hodně, nebo naopak málo rozvinuté?

Myslím si, že Češi dobrovolnictví stále spíše objevují. Mladá generace, které je více zvyklá cestovat díky různým Erasmus programům atd., lépe chápe tuto problematiku a uvědomuje si, že je na světě spousta míst, kde je potřeba naše pomoc. Toto starší generace nepoznaly, a proto tuto problematiku stále spíše poznávají. Co se týče zájmu o dobrovolnictví, tak byl určitě mnohem menší, než je teď. Před pandemií se chtěli lidé spíše pobavit, nechtěli vynakládat tolik fyzického úsilí, ale teď mi často lidé píšou, že chtějí přehodnotit celkově svůj život a pomoci a ať je pošlu do rezervace, kde je to zrovna nejvíce potřeba.

Jak moc velká rána to bude celkově pro dobrovolnický cestovní ruch? Očekáváte, že lidé budou spíše upřednostňovat jiné formy turismu, nebo naopak, že se touha pomáhat zvýší?

Já jsem názoru, že tyto hrozné události tomu paradoxně mohou do budoucna pomoci. Pro všechny je ta pandemie složitá, pro někoho samozřejmě více, pro někoho méně, ale celkově mi připadá, že to probouzí v lidech více soucitu a empatie, takže v tomto smyslu si myslím, že by to ve finále mohlo pomoci. Je důležité zmínit, že turismus tvořil v Jihoafrické republice takovou pomyslnou bariéru pro pytláky, a ta teď vůbec neexistuje, proto je velmi důležité, aby se co nejdříve vrátil do normálu (to spíš patří k jiné otázce). Co se dobrovolnického cestovního ruchu týká, tak pro odvětví to taková rána nebude, spíše o něj bude ještě větší zájem, ale těm konkrétním činitelům, jako jsou organizace specializující se na záchranu zvířat a spousta dalších, to samozřejmě hodně uškodí.

Máte už dostatek dat, abyste mohla říct, jestli dobrovolníci upřednostňují nějaký konkrétní typ rezervace?

Určitě ne. V tuto chvíli můžu říct, že ten zájem jde napříč všemi organizacemi, takže se nedá konkrétně říct, že by lidé upřednostňovali nějaký konkrétní druh práce nebo zvířat, což je pro mě velice pozitivní výsledek.

Jaké jsou pozitivní vlivy dobrovolnického CR a vnímáte i nějaké negativní?

Při špatné práci s dobrovolníky a špatném fungování organizace může dojít přesně k tomu, že se ten problém spíše prohlubuje. Takže nedochází k vytváření pracovních míst, finanční zdroje jsou špatně rozdělovány a celkově pak ta práce k ničemu nevede. Dalším problémem je, že když vznikne nějaký trend, tak se toho často lidé snaží zneužít. Existují agentury, jako mám já, které mají 20 % marži a jsou transparentní, ale také organizace, které mají marži mnohonásobně vyšší. Když jsem objížděla všechny organizace, které udávám na webových stránkách Redline expedition, tak jsem se dozvěděla, že jsem jedna z mála, nebo dokonce jediná, kdo se přijel podívat, kam vlastně zákazníkům posílám. Objevují se i organizace, které

nakoupí pozemky a zvířata a začnou provozovat tyto dobrovolnické pobyty jenom za účelem získání peněz. Tím, že dobrovolnický cestovní ruch z podnikatelského hlediska dává smysl, se zvyšuje riziko, že toho někdo bude zneužívat, proto jsem také všechny organizace navštívila, abych viděla, kam budu posílat peníze. Tyto falešné organizace ale zrovna u mého segmentu znamenají, že nedojde k pomoci zvířatům, ale naopak budou více trpět pro uspokojení lidských potřeb. Pozitivní vlivy už byly řečeny předtím.

Jak covid-19 ovlivnil Redline? (ekonomicky, muselo se rušit hodně zájezdů, složitější propagace atd.)

Redline musel kompletně přerušit svoji činnost, dlouho nebylo jasné a stále není, dokdy tato situace bude trvat, a byly přerušeny veškeré lety. Země jako Jihoafrická republika nebo Indonésie měly absolutní lockdown, což znamená, že nebylo možné se tam vůbec dostat. Jihoafrická republika, kde se nachází většina rezervací, se kterými spolupracuji, měla lockdown skoro rok v kuse. Bylo několik klientů, kteří před létem a v září měli odletět. Domluvila jsem se s nimi tedy, že jakmile se hranice otevřou a bude možné zase cestovat, tak můžou hned odletět na svůj dobrovolnický pobyt. Nikdo s tím neměl sebemenší problém, každý tam chtěl jet pomáhat a peníze už byly v tu chvíli poslané do rezervací, které měly už tak dost problémů se zvládnutím způsobené situace, proto nepřipadalo vůbec v úvahu žádat je o navrácení peněz. Všichni dobrovolníci se mnou souhlasili a měli by tedy odlétat letos na jaře nebo v létě. Pro mě osobně to znamenalo, že veškerou tu práci, kterou jsem udělala před pandemií, abych spustila Redline expedition, budu muset vykonat znovu, zároveň jsem ale ráda, že to přišlo ve chvíli, kdy ještě nemám moc zaměstnanců a nákladů a mělo odjet pouze pár jedinců. Volný čas jsem využila k vytvoření marketingové kampaně, která se teď začíná spouštět.

Jakým způsobem organizace, se kterými Redline spolupracuje, financují v tuto chvíli svoji činnost bez přísunu dobrovolníků nebo studentů? Jak se tato krize projevuje? (usmrcování zvířat, propouštění zaměstnanců, nedostatek financí)

Většina organizací se v tuto chvíli potýká s opravdu velkými existenčními problémy. Snaží se získat zdroje, kde se dá, některým klesly jejich příjmy až na 10 %. Jsou odkázáni na dary od bohatých zahraničních společností nebo na různé internetové sbírky. Důležitým faktorem je také, jestli se jedná o organizace, které mají zvířata volně, nebo ve výběžích. V rezervacích, které mají zvířata volně, není potřeba řešit potravu, protože se buď napasou, nebo si ji uloví sama, a dá se to tedy zvládnout v mnohem menším počtu lidí, protože tyto organizace se primárně snaží pouze o ochranu zvířat. Například ale organizace, se kterými Redline spolupracuje, specializující se na ochranu paviánů nebo kočkodanů, mají zhruba 500 zvířat ve výběžích, které je potřeba krmit, a trvá přibližně 9 let, než je možné je vypustit zpátky do přírody. Tato organizace se pokouší díky dobrovolnickým programům našetřit na nakoupení velkého pozemku, kde by mohli vytvořit svoji privátní rezervaci, kam budou moci tato zvířata vypustit a zároveň je stále chránit. Z hlediska jejich ochrany je kvůli pytlákům nemohou vypustit „jen tak někde v přírodě“. Kvůli situaci způsobené pandemií se ale vrátili o několik let dozadu a peníze, které měli našetřené, musí nyní využít na to, aby mohla tato organizace vůbec přežít. Dalším velkým problémem je lidské vyčerpání, dříve se o chod rezervace staralo například 30 lidí, a teď to zajišťuje lidí 5, což je z dlouhodobého hlediska jen těžko uskutečnitelné, proto je pro ně existenčně důležité, aby se dobrovolnický cestovní ruch co nejdříve znovu spustil. Vláda nepodporuje tyto organizace žádným způsobem. Co se shánění potravin týká, tak například dochází k tomu, že místní farmáři poté, co sklídí úrodu, řeknou organizacím, že si mohou přijet pro to, co na polích zbylo. Některé organizace se domluvily se supermarkety na odebírání prošlého zboží, to ale jde praktikovat, pouze pokud se tyto obchody nacházejí blízko rezervací, z důvodu vysoké ceny pohonných hmot v Jihoafrické republice. Pracovníci v organizacích často vůbec nedostávají výplatu a chodí do práce zadarmo, protože vzhledem k vysoké nezaměstnanosti by si stejně jinou práci nenašli a takhle aspoň mohou pomoci. Co se týká usmrcování zvířat, tak podle mých informací k ničemu takovému zatím nedošlo. Existovala velká obava, že k tomu nakonec dojde, a měli k tomu i velmi blízko, ale vždy se podařilo získat zdroje, aby k tomu nedošlo. Jiný příběh je, když umře zvíře, které potřebovalo veterinární zákrok, na který v tu chvíli ale bohužel nebyly prostředky.

Jsou rezervace, které musely svoji činnost úplně ukončit?

Zatím o žádných nevím. V tuto chvíli pracuji na tom, abych co nejdříve zjistila, jestli kvůli pandemii došlo k nějakým změnám, jestli se změnili zaměstnanci nebo přístupy k práci, a co nejdříve o tom informovala.

Rozhovor č. 2

Mohl bys mi představit vaši rezervaci? Kdy byla založena? Kým? Kolik se zde nachází zvířat? Byla prvotním záměrem pro vytvoření rezervace ochrana nosorožců?

Rezervace byla založena v roce 1995 mým dědečkem Dooglem Mactavishem. Rozprostírá se na ploše 5000 hektarů a nachází se zde přibližně 2500 zvířat, z toho 46 druhů savců a 350 druhů práků.

Jaké byly zdroje financování rezervace před pandemií Covid-19?

Naše zdroje příjmů před pandemií byly tvořeny z 25 % příjezdem zahraničních vysokoškolských studentů, 25 % příjezdem dobrovolníků, 15 % z darů, 10 % Earthwatch (což by měla být nezisková organizace, která zajišťuje zdroje pro rezervace tím, že jim získává výzkumníky atd.), zbytek příjmů tvoří kontrolovaný odlov zvěře, s ním související objednávky masa, nebo pobyty místních obyvatel v rezervaci. Co se pobytů místních obyvatel v organizace týče, jedná se o zanedbatelný zdroj příjmů.

Musela být nějaká zvířata usmrcena kvůli nedostatku jídla nebo zdrojů nutných k jejich přežití a chodu rezervace?

Jedná se o záležitost, která není vyústěním pandemie. Rezervace může unést pouze omezený počet zvířat, proto jejich počet musí být kontrolován a redukován. Dochází tak buď k odchytu živých zvířat, která jsou prodávána okolním rezervacím, nebo k jejich lovu a následnému prodeji nebo zužitkování masa. V tuto chvíli se z hlediska financí více vyplatí zvíře ulovit a prodat maso. Je nutné podotknout, že se jedná

o vědecky kontrolovaný odlov zvířat, ne o lov sloužící pro trofeje. Proto jsou vytypovaní například starší nebo nemocní jedinci, kteří nejsou nijak prospěšní pro rezervaci.

Kolik dobrovolníků je rezervace schopna ubytovat?

Dobrovolníků 14 a studentů kolem 20

Jaké byla celková vládní opatření v Jihoafrické republice?

V Jihoafrické republice došlo podle mých informací k jednomu z nejtvrděších lockdownů. Lidé měli zakázáno úplně vycházet, například i z důvodů, jako je venčení psa. Byly otevřené pouze nutné služby, jako obchody s potravinami. Samozřejmě ekonomika byla velmi zasažena těmito opatřeními, proto postupně docházelo k rozvolňování.

Kompenzuje nějakým způsobem vláda v Jihoafrické republice ztráty způsobené těmito opatřeními a podporuje ochranu ohrožených druhů zvířat?

V tuto chvíli bohužel ne, existoval fond pro nezaměstnané, ze kterého nám byly zaplaceny mzdy za dva měsíce, a dále nic. V Jihoafrické republice existuje velká vládní korupce, takže tato situace spíše pomohla na jiných místech.

Jaké byly nejhorší dopady způsobené pandemií? (z ekonomického, environmentálního nebo z osobního hlediska)

Kvůli kompletním lockdownům jsme pozorovali rapidní nárůst pytláctví. Spousta lidí přišlo o práci a měli hlad, proto docházelo k zabíjení zvířat pro získání jídla nebo peněz z prodeje masa. Také jsme museli snížit počet hlídek starajících se o ochranu zvířat a nacházení pytláckých pastí, bylo totiž nemožné provozovat stejný počet hlídek bez dobrovolníků. Celkově naše snaha byla snížit veškeré náklady na úplné minimum, došlo ale k usmrcení dvou nosorožců a s tím vznikla nutnost více investovat do jejich ochrany, což je v tuto chvíli velmi složité.

Jak pandemie a vládní opatření ovlivňují fungování organizace, došlo k propouštění zaměstnanců?

Zbytečná otázka, odpovědi na ni se nachází skoro ve všech ostatních otázkách. Důležité je jen to, že nikdo ze 22 zaměstnanců nepřišel o práci a manažeři mají o 50% snížené platy.

Bylo tedy nedávné usmrcení dvou vašich nosorožců dopadem pandemie Covid-19?

Určitě ano. Samozřejmě k zabíjení nosorožců docházelo i před pandemií, konkrétně od roku 2008, kdy z důvodu zakázaní prodeje rohů docházelo k usmrcování až 1000 nosorožců ročně. Během pandemie nedocházelo ale k tak velkému množství usmrcování nosorožců, protože nebylo možné rohy propašovat ze země kvůli zákazům cestování a zrušení veškerých letů. Od té doby, co je zákaz cestování zrušen, pytláctví o to víc vzrostlo, protože z důvodu nedostatku rohů během pandemie se rapidně zvýšila poptávka po nich. Velice smutným faktem je, že kvůli tomuto nedostatku dochází i k usmrcování nosorožců, kterým byl roh odstraněn, protože pytláci jsou schopni zabít nosorožce s absolutním minimem rohu.

Pozorovali jste vůbec nějaké pozitivní dopady?

Díky pandemii jsme se naučili a začali mnohem více spolupracovat s místními obyvateli a s místním turistickým trhem, nyní naše základna podpory není pouze v zámoří, ale také v Jihoafrické republice. Jihoafričané nejsou sice schopni darovat, co se finanční stránky týče, tolik, co lidé v Evropě nebo v Americe, ale nabízejí dobrovolnou fyzickou pomoc. Už jen fakt, že jsme schopni i přes všechny negativní dopady stále fungovat, je pro nás velmi pozitivní. Dále jsme přišli s novými způsoby získávání finančních prostředků, začali jsme být více inovativní a naučili jsme se v tomto ohledu věci, které budeme moci dále používat i po konci opatření.

Jak rezervace financuje svoje aktivity během pandemie?

Z 15 % příjmů z darů došlo k zvýšení na 66 %, tudíž dary jsou pro nás v tuto chvíli naprosto zásadní pro přežití rezervace. Zbylé zdroje tvoří kontrolovaný lov zvěře a z něho plynoucí prodej masa.

Jak funguje zásobování během pandemie?

Z tohoto hlediska se pro organizaci víceméně nic nezměnilo. Klasicky jezdí jeden z pracovníků na nákup veškerých zásob. Co se týče zvířat, vzhledem k tomu, že jsme rezervace, kde zvířata žijí volně a svoji potravu si obstarávají sama, naším hlavním úkolem je tedy starat se o jejich bezpečí, ne o obstarávání potravy.

Jak důležití jsou dobrovolníci pro rezervaci? Je rezervace soběstačná bez nich, a jestli ano, na jak dlouho?

Pro rezervaci jsou dobrovolníci absolutně nezbytní. Spolu se studenty tvoří 50 % našich příjmů, nejde ale jenom o zdroje, které přinášejí, ale dělají také spoustu fyzické práce a také se starají o výzkumy, které jsou důležité pro ochranu životního prostředí. Dalším důležitým faktorem je, že se neustále nacházejí lidé v terénu, čímž zamezují pytláctví. Každý den mají dobrovolníci jiný rozvrh a starají se o jiné věci, proto nejsou pytláci schopni vypožorovat, kdy a kde se dobrovolníci nacházejí, a je pro ně tak složité pytláčit. Tento faktor je pro rezervaci naprosto nepostradatelný. Netroufám si tvrdit, jak dlouho bychom bez dobrovolníků vydrželi, jsou pro nás nepostradatelní a v tuto chvíli přežíváme především díky pomoci místních dobrovolníků. Nejedná se totiž o práci, kterou lze udělat za 8 hodin a jít domů. Je to práce, kterou je s trochou nadsázky nutno provozovat 24/7.

Přijíždí do rezervace větší počet dobrovolníků, co studují nebo se věnují přírodním vědám a ochraně zvířat, nebo spíše z laické veřejnosti?

Jedná se spíše o studenty nebo dobrovolníky, kteří studují nebo se zabývají přírodními vědami. Důvodem je především, snaha o získání pracovních zkušeností, které pak udávají ve svých životopisech a zvyšují tak svou šanci najít si práci v této oblasti. Smutným faktem je, že musí platit za získání zkušeností k nalezení práce týkající se ochrany životního prostředí.

Jak získáváte nové dobrovolníky?

Často nabíráme dobrovolníky z řad studentů, kteří už zde dříve byli na vysokoškolském zahraničním pobytu a mají tak už nějaké zkušenosti a znalosti o tom, jak je tato práce důležitá. Dalším způsobem je získávání dobrovolníků přes sociální sítě. Zjistí tak přes příspěvky, jestli se jim naše rezervace a práce zamlouvá, a poté s nimi začínáme komunikovat. Poslední způsob je přes naše partnery, jako je Redline expedition, kteří nacházejí dobrovolníky místo nás, samozřejmě se tím zvyšuje kvůli marži cena, za kterou nabízejí dodatečné služby (komunikace s rezervací, zprostředkování, poradenství).

Jak jsou vybírání dlouhodobí dobrovolníci?

Dlouhodobé dobrovolníky nenabíráme, Jihoafrická republika uděluje víza nejdéle na 3 měsíce. Na delší dobu nabíráme pouze stálé zaměstnance.

Jak pandemie a s ní spojené vládní opatření ovlivnily dobrovolníky, kteří se zrovna nacházeli v rezervaci?

Samozřejmě jsem neustále pozoroval zprávy. Nejdříve bylo oznámeno, že se zavírají hranice, a o 2 týdny později, že přijde kompletní lockdown. Začali jsme tedy řešit s dobrovolníky zařízení jejich odletu domů. Někteří samozřejmě chtěli zůstat, ale v tu chvíli jsme nevěděli, jak dlouho tato situace bude trvat, a hrozilo, že s námi budou zavřeni hodně dlouho, a nemohli jsme riskovat, že nebudou moci provozovat svou dobrovolnickou činnost a budou tak pro nás tvořit další zbytečné náklady. Proto všichni dobrovolníci nakonec odletěli domů a bylo domluveno, že svoje dobrovolnické pobyty, které už měli zaplacený, dokončí, až se vrátí věci do normálu.

Máte nějaké špatné zkušenosti s dobrovolníky?

V podstatě ne. Samozřejmě občas se objeví problémy z lidského hlediska, co se soužití týče, jste prakticky pořád s lidmi, které jste nikdy před tím neviděl, a někdy může dojít ke střetu osobností. Celkově jsou ale všechny zkušenosti víceméně pozitivní. Nahrává tomu i fakt, že lidé sem přijíždějí a platí za to, že zde budou

pracovat a pomáhat při záchraně ohrožených druhů zvířat, všichni tak sdílí stejný zájem. Můžu tedy říct, že 99 % zkušeností s dobrovolníky jsou pozitivní a dělají, co je v jejich silách k pomoci s tímto problémem.

Jak pandemie ovlivňuje přilehlé oblasti, například národní park Pilanesberg, a celkově rezervace v Jihoafrické republice?

Nejsem sice v kontaktu se všemi rezervacemi v okolí, ale z toho, co vím, jsou nejvíce ovlivňovány nedostatkem mezinárodních turistů, protože pochopitelně s sebou přináší spoustu peněz. Co nyní lze pozorovat v Jihoafrické republice, je velké snižování cen i u luxusních hotelů, aby nalákali co nejvíce místních obyvatel. To má ale velice negativní dopad na menší rezervace, které mají většinou, co se ceny týče, konkurenční výhodu, nyní ale musí také velmi snižovat své ceny, což má pro ně mnohem negativnější dopady než pro velké hotely a rezervace. Samozřejmě s nedostatkem turistů dochází na většině míst k propouštění zaměstnanců, což činí pytláctví mnohem jednodušší. Naše rezervace měla štěstí, že nemusela nikoho propustit.

Myslíte si, že Jihoafrická republika je závislá na dobrovolnickém turismu kvůli velkému počtu organizací specializovaných na ochranu zvířat?

Jihoafrická republika je spíše celkově závislá na turismu. Samozřejmě se zde nachází spousta zařízení, rezervací, sirotčinců, jejichž činnosti se prakticky neobejdou bez dobrovolníků. Takže celkově Jihoafrická republika je velmi negativně ovlivněna pandemií. Naše organizace má naštěstí i jiné zdroje financování ale spousta rezervací v Jihoafrické republice je, co se výdělku týče, naprosto závislá na dobrovolnících a mohou dělat to, co dělají, jenom díky nim.

Myslíte si, že dobrovolníci vytlačují místní pracovníky a berou jim práci, nebo naopak vytvářejí pracovní místa?

Dobrovolníci přinášejí příjmy, díky kterým naopak můžeme zaplatit naše pracovníky, takže vytvářejí pracovní pozice. Je důležité podotknout, že dobrovolníci

nemohou nahradit naše pracovníky, ale získávají od nich zkušenosti a schopnosti nezbytné pro chod rezervace. Jedná se tak o dvě složky, které jsou na sobě závislé.

Rozhovor č. 3

Mohla byste prosím popsat, v jaké organizaci jste byla? Na jaká zvířata se specializují? Na jak dlouho jste tam byla?

Byla jsem v organizaci specializující se na ochranu kočkodanů v Jihoafrické republice. Starají se zhruba o 600 opic. Hlavní náplň práce byla starání se a hlídání a krmení mlád'at. Jedná se o osiřelá mlád'ata, protože v Jihoafrické republice často dochází k usmrcování dospělých na maso. U kočkodanů jako u lidí je možné, aby si dospělé opice adoptovaly cizí mládě a začaly se o něj starat, ale je nutností, aby mlád'ata na to byla připravená. Takže musí být zbavena stresu z toho, že přišla o své pravé rodiče. Takže jsem se o ně starala, než byla připravována na to přesunout je k nové adoptivní samici kočkodana. V tu chvíli končí kontakt s člověkem a už se o mládě začíná starat nová samice. To byla tedy náplň mé práce 90 % času z mého dobrovolnického pobytu. Primárním cílem organizace tedy je starat se o osiřelá mlád'ata, která se stala obětmi pytláctví.

Co byla hlavní náplň práce? Jaký jste měli rozvrh? Byly dny volna a co bylo jejich náplní atd.?

Práce byla rozvržená různě, ale pokaždé se začínalo v 7 ráno a končilo se v půl 7 večer, záleželo na tom, kolik bylo práce. Nejkratší směna trvala do 5 večer, ale vždy se začínalo od 7 ráno. V týdnu jsme měli vždy jeden den volna, který by byl normálně využit na nějaký výlet mimo rezervaci, který byl zahrnut v ceně pobytu. Z důvodů pandemie ale nebylo možné dělat hromadné výlety. Měli jsme možnost vyjet na výlet sami, ale vzhledem k nízkému počtu lidí byla ta práce tak vyčerpávající, že dny volna nakonec byly využívány pouze na odpočinek.

Jak to probíhalo po příjezdu do rezervace? Musela jste projít nějakým školením nebo poučením?

Bylo nutné projít spoustou lékařských prohlídek. Byla jsem testována například na tuberkulózu, které je velmi nebezpečná pro zvířata. Vzhledem k tomu, že jsem protiní z České republiky očkovaná, tak mi test vyšel pozitivní, takže jsem musela jet ještě do města do nemocnice na rentgen. V nemocnici překvapivě nebylo moc lidí a akorát mi před nemocnicí změřili teplotu a musela jsem mít celou dobu roušku, jiné opatření tam nebylo. Na začátku nás provedli po rezervaci a ukázali nám, jaká bude naše pracovní náplň a jak to v rezervaci chodí, kde budeme ubytováni, kde jsou sociálky atd. Konkrétní práce se zvířaty nám byla ukazována za pochodu. Celkově se projevovalo, že kvůli té situaci spojené s pandemií není moc čas a je potřeba se dát co nejdříve do práce. Ještě jsem samozřejmě dostala poučení o tom, jak se musím k chovat k divokým opicím kolem rezervace, protože mohou být agresivní, a ať si dávám pozor na hady a jedovatý hmyz. Vzhledem k tomu, že se zaměřuji jenom na opice, které mají ve výbězích, nebylo nutné moc poučovat o jiných zvířatech.

Co stálo za Vaším výběrem zrovna této organizace? Co byla celkově Vaše motivace, důvody k tomu zapojit se do dobrovolnické činnosti? (touha pomáhat, láska ke zvířatům atd.)

Já se řídím veganskou filozofií a nějakou dobu už se zajímám o ochranu životního prostředí a ochranu zvířat. Už jako dítě na základní škole jsem měla sen pomáhat v Africe, ale původně jsem chtěla stavět školy a učit. Pak jsem ale došla hlavně díky tomu veganství k závěru, že je teď hodně potřeba zaměřit se na ochranu zvířat, a proto jsem se rozhodla pro dobrovolnictví související s ochranou zvířat. Poté jsem zjistila, že existuje tady v České republice společnost, jako je Redline.

Zlomovým bodem, kdy jsem se rozhodla, že odjedu do Afriky vykonávat nějakou dobrovolnou činnost, byla právě pandemie. Před pandemií jsem na takovou cestu neměla odvalu a měla jsem i jiné priority, do kterých jsem chtěla investovat svoje peníze. Lockdown v České republice pro mě byl psychicky velmi náročný a přesně v tu chvíli jsem se rozhodla, že teď je ideální šance odjet a splnit si sen.

Co si myslíte o placeném dobrovolnictví? Připadá Vám to jako nezbytné, protože v České republice si lidé často neuvědomují, proč by měli platit za to, že někde budou pracovat?

Já jsem názoru toho, že abych jako dobrovolník byla platná v tom ohledu, že za to nebudu sama platit, jsem pouze tehdy, kdy odjedu na rok nebo víc. Proto si myslím, že když odjedu na kratší dobu, tak jsem z hlediska financí víc náklad než pomoc a v tom případě je logické, abych za dobrovolnictví zaplatila. Přeci jen na tu kratší dobu je to pořád spíše dovolená. Takže mi přijde naprosto v pořádku za takový druh zážitku zaplatit, něco se naučit a vidět a pomoci té organizaci v dobré věci.

Jak probíhalo celkově to vycestování do Jihoafrické republiky vzhledem k vládním opatřením a různým omezením? Jaká byla vládní opatření v Jihoafrické republice po dobu vašeho pobytu v zemi?

Bylo to velmi chaotické. Rozhodla jsem se na poslední chvíli a nebyla jsem si tedy jistá, jak bude možné vzhledem k vládním opatřením odcestovat. Byla jsem si vědoma rizika, že se může změnit vládní opatření a například zavřít hranice s Jihoafrickou republikou, což se paradoxně týden po mém návratu i stalo. Další riziko bylo samozřejmě, že mi zruší let. Protože k těmto scénářům nedošlo, tak jediné, co jsem musela podstoupit, bylo předložit negativní test, který v té době stál kolem 1500 korun, takže to byl pro mě náklad navíc. V průběhu mého pobytu došlo ale ke změně opatření, kvůli kterým jsem musela být testována před odletem, poté být 5 dní v karanténě a být znovu testována, proto jsem si musela zaplatit další dva testy. Původní opatření mělo být pouze to, že po návratu strávím 14 dní v karanténě. Šla jsem do té cesty ale s tím, že tohle je momentálně riziko cestování, že takové situace mohou nastat. Odlet byl 15. ledna a návrat 14. února. Další nákladem navíc

způsobeným pandemií byl způsob dopravy do rezervace. Obvykle to probíhá tak, že organizace si vyzvedne najednou v jeden určitý čas větší množství dobrovolníků, a v tom případě je cesta tam i zpátky hrazena organizací. V tuhle chvíli ale do rezervace skoro žádní dobrovolníci nepřijíždějí, proto byla objednána doprava pouze pro mě a vzhledem k vysokým cenám pohonných hmot v Jihoafrické republice se jednalo o náklad, který jsem si také musela uhradit sama. Byla možnost se dopravit i autobusem, ale z důvodu nebezpečí pro turisty v Jihoafrické republice byla pro mě lepší varianta si připlatit.

Jak ovlivnila pandemie Covid-19 tuto organizaci? Máte od místních pracovníků informace o například zvyšujícím se pytláctví z důvodu pandemie nebo o nějakých jiných dopadech? (málo dobrovolníků, nutnost snižování počtu zvířat, nedostatečná péče, omezené zásoby potravin atd.)

Vzhledem k nedostatku pracovní síly, která vychází z malého počtu dobrovolníků, na kterých je v tomto ohledu organizace závislá, bylo velmi složité postarat se o celou rezervaci. Pracovní doba byla tím pádem kolem 12 hodin skoro každý den, což opravdu nejde dělat dlouhodobě, ale momentálně to jinak prostě nešlo. V organizaci se nacházelo 7 dobrovolníků a za běžného stavu se o ni stará až 50. Organizaci se podařilo z hlediska péče o zvířata udržet stejný standard, jako měli i před pandemií. Koronavirus se hlavně tedy podepisuje na úmorných pracovních podmínkách pro lidi, kteří se snaží udržet organizaci v chodu. Díky tomu nedošlo ale prozatím ke snížení stavu zvířat. Došlo také ke zlepšení podmínek pro místní dobrovolníky prostřednictvím snížení ceny za pobyt v rezervaci na takovou hodnotu, aby byla přijatelná pro obyvatele Jihoafrické republiky.

Jaký máte po své zkušenosti názor na dobrovolnický cestovní ruch? Je to podle Vás správná cesta pro záchranu ohrožených druhů zvířat? Vnímáte nějaké negativní důsledky tohoto trendu v cestovním ruchu?

Ano jsem názoru, že je to správná cesta. Byla jsem celkově z tohoto zážitku nadšená a nepozorovala jsem nějaké negativní důsledky. Je to vidět i na tom, jak tvrdě se všichni snaží udržet rezervaci v chodu i přes všechny nepříznivé podmínky, proto si myslím, že pro záchranu zvířat je to určitě dobrá cesta. Samozřejmě je možné, že nějaké existují, ale nebyla jsem si jich vědoma, také záleží na tom, jak to v organizaci vypadalo před tím, než začala pandemie a nacházelo se tam tedy kolem 50 dobrovolníků.

V rámci dobrovolnického cestovního ruchu se často mluví o tom, že vytlačuje místní pracovní sílu a tím pádem prohlubuje celý problém s pytláctvím. Co si o tom myslíte a jak to vypadalo v souvislosti s tímto problémem ve Vaší organizaci?

V rámci této organizace jsem moc nepřicházela do styku s místními pracovníky. Takže co se týče téhle problematiky, tak nejsem schopna odpovědět.

Co Vám tato zkušenost z osobního hlediska přinesla? (zlepšení angličtiny, noví přátelé, nové zkušenosti, nové pracovní dovednosti)

Pro mě to byl hlavně přínos osobního štěstí, že jsem konečně dokázala překonat svůj strach a někam odcestovat sama a splnit si svůj sen. Naučilo mě to i hrozná vděčnost ke zdrojům, které máme v České republice normálně k dispozici. V této rezervaci byl strašný nedostatek vody a bylo nutné s ní hodně šetřit, na což jsem nebyla moc zvyklá, a naučila jsem se vody opravdu vážit. Také jsem neměla k dispozici skoro internet, proto to byl pro mě takový detox od sociálních sítí, mobilu a celkově těchto činitelů. Poznala jsem spoustu nových přátel, se kterými stále komunikuji, a pravidelně si voláme. Naučila jsem se i zvládat strach například ze hmyzu nebo hadů. Bylo pro mě běžné, že jsem měla ve své chatce šváby, ale vůbec jsem to nebrala jako něco špatného, ale jako věc, která je v Africe na denním pořádku. Bylo také krásné pozorovat ten progres a výsledek mé práce v organizaci, protože jsem se starala

o 11 mláďat, a když jsem odjížděla, tak každé už mělo novou náhradní matku. Zažívala jsem tedy skvělý pocit z toho, že jsem něčemu opravdu dokázala pomoci. Z hlediska angličtiny mi to strašně pomohlo v tom, že jsem získala odvahu více konverzovat v cizím jazyce. Bylo to hlavně tím, že mi tam neměl kdo pomoci, byla jsem na to sama a musela jsem se prostě domluvit. Dalo mi to i režim v tom, že jsem se naučila každý den brzo ráno vstávat a být připravena pracovat.

Co Vás na této zkušenosti nejvíce překvapilo?

Nečekala jsem, že z toho zážitku budu až takhle nadšená a dá mi to do života tolik věcí. Hodně to ovlivnilo i to, že jsem v Česku během lockdownu byla opravdu nešťastná.

Jaké bylo soužití s ostatními dobrovolníky, které jste do té doby vůbec neznala? Zažila jste nějaký konflikt za dobu Vašeho pobytu?

I přesto, že situace byla opravdu složitá a pracovní hodně náročná, tak jsem byla velmi překvapená, že spolu všichni vycházeli dobře a nedocházelo vůbec k žádným konfliktům.

Nacházelo se ve vaší rezervaci více dobrovolníků z laické veřejnosti, nebo spíše studenti (výzkumníci) přírodovědeckých oborů?

V tomto období se nacházeli v rezervaci hlavně dobrovolníci z laické veřejnosti, kteří se prostě rozhodli v těžké situaci pomoci.

Máte nějaké informace o tom, jak organizace, ve které jste se nacházela, financuje momentálně svou činnost, kromě dobrovolníků?

Rezervace je hodně aktivní na sociálních sítích a mají poměrně dost sledujících, takže si myslím, že tento druh marketingu jim dost funguje. Mají také úspěšný youtube kanál. Další záležitosti jsou sbírky zprostředkované na sociálních sítích a nakonec samozřejmě něco málo z těch dobrovolníků, kteří mohou vzhledem k vládním opatřením přijet.

Většina dobrovolnických organizací je spojená i s edukativní činností o ochraně zvířat a životního prostředí. Jak to probíhalo v této organizaci?

Tohle by možná mohlo být považováno za jeden z dalších negativních důsledků koronaviru, protože v tuhle chvíli na to nebyl vůbec prostor a nejdůležitější byla opravdu práce.

Rozhovor č. 4

Mohl byste prosím popsat, v jaké organizaci jste byl? Na jaká zvířata se specializují? Na jak dlouho jste tam byl?

5 týdnů

Co byla hlavní náplň práce? Jaký jste měli rozvrh? Byly dny volna a co bylo jejich náplní atd.?

Hlavní náplň práce pro mě byla příprava jídel pro kočkodany a jejich kontrola. Dalo by se to nazvat jako ošetřovatel. Co se týče rozvrhu, tak práce začínala pokaždé v 7 hodin ráno a končila, někdy v 17 hodin nebo až 19 hodin. Volno jsme měli každý týden dvakrát, 1 celý den a pak půl dne. Vzhledem k náročnosti práce, která byla ovlivněna nedostatkem dobrovolníků kvůli pandemii, jsem ani volno nevyužíval k ničemu jinému než na odpočinek.

Jak to probíhalo po příjezdu do rezervace? Musel jste projít nějakým školením nebo poučením?

Ano, po příjezdu jsme měli přibližně 2-3, hodinové školení, které se týkalo především bezpečnosti práce se zvířaty, tzn. jak se máme ke zvířatům chovat nebo na co si máme dávat pozor. Dále součástí toho školení byl takový krátký pohovor, kdy se nás ptali, proč jsme si vybrali zrovna tuto organizaci, proč Afrika. Jednalo se vlastně všeobecně o to, jak je člověk naladěný a hodí se do té společnosti v rezervaci.

Co stálo za Vaším výběrem zrovna této organizace? Co byla celkově Vaše motivace, důvody k tomu zapojit se do dobrovolnické činnosti? (touha pomáhat, láska ke zvířatům atd.)

Pro mě to byla výzva. Úplně poprvé jsem se takhle staral o zvířata. Jsem člověk, co rád zkouší nové věci, a bral jsem to tedy jako možnost si něco nového zkusit a zároveň pomoci té organizaci, která se kvůli pandemii nachází ve složité situaci.

Co si myslíte o placeném dobrovolnictví? Připadá Vám to jako nezbytné, protože v České republice si lidé často neuvědomují, proč by měli platit za to, že někde budou pracovat?

Já k této záležitosti mám celkově blízko, protože i tady v České republice se snažím zapojovat do dobrovolných činností. Proto jsem rozuměl tomu, že když chcete dělat něco dobrovolně, jako třeba ochraňovat osiřelá zvířata nebo ohrožené druhy a celkově přírodu, tak prostě potřebujete peníze na provoz té organizace. Mým názorem je, že ta organizace prostě potřebuje najít určitou, poměrně malou skupinu lidí, kteří jsou schopni takovou věc podpořit. Určitě to není pro každého a jsou lidé,

kteří to možná nepochopí nikdy. Je to prostě pro lidi, kteří se zajímají o přírodu, celkově o planetu, a není jim jedno, co se s ní děje, a chtějí tady něco zanechat i dalším generacím. Abych to shrnul, tak pro mě je to prostě správný.

Jak probíhalo celkově to vycestování do Jihoafrické republiky vzhledem k vládním opatřením a různým omezením? Jaká byla vládní opatření v Jihoafrické republice po dobu vašeho pobytu v zemi?

Do Afriky jsem odjel v období Vánoc a v tu dobu byly takové, že jsem musel hlavně především podstoupit několikrát test. Musel jsem podstoupit test v Čechách, abych mohl odletět. Po příjezdu následovala krátká 3denní karanténa, kdy jsem musel celou dobu nosit roušku a nesměl jsem chodit například do kuchyně. Při návratu jsem nejdříve musel podstoupit test v Jihoafrické republice a poté i v Čechách. V tu dobu cena testu byla v České republice 1750 + potvrzení, takže celkově asi 2200 korun a v Jihoafrické republice to bylo o dost levnější, tam stál test přibližně 1200 korun.

Jak ovlivnila pandemie Covid-19 tuto organizaci? Máte od místních pracovníků informace o například zvyšujícím se pytláctví z důvodu pandemie nebo o nějakých jiných dopadech? (málo dobrovolníků, nutnost snižování počtu zvířat, nedostatečná péče, omezené zásoby potravin atd.)

Hlavně jak se to projevilo, bylo určitě velmi malý počet dobrovolníků. Jak už jsem říkal, tak jsem tam byl přes Vánoce, a to je prý doba, kdy tam jezdí dobrovolníků nejvíce. Takže to bylo pro těch málo lidí, co se do organizace dostali a mohli pomoci, velice náročné a celou dobu se vlastně jen pracovalo a nebyl moc čas na nějakou zábavu. Bylo zajímavé pozorovat, že podle mého názoru to ale nijak neovlivnilo zvířata nebo celkově péči o ně a ani se to neprojevilo na chování lidí, všichni byli celou dobu moc příjemní a milí. V rámci nějakých pauz se skoro každý den pracovalo 10-13 hodin.

Jak vůbec organizace byla v tomto období zásobována?

O tom nemám žádné informace.

Jaký máte po své zkušenosti názor na dobrovolnický cestovní ruch? Je to podle Vás správná cesta pro záchranu ohrožených druhů zvířat? Vnímáte nějaké negativní důsledky tohoto trendu v cestovním ruchu?

Jak už jsem říkal, za mě tento druh cestování dává smysl jenom určitému typu lidí. Já to určitě jako správnou cestu pro ochranu zvířat vnímám, samozřejmě nesmí se to zneužívat pouze pro obohacení. Takže v rámci své zkušenosti tento trend vnímám velice dobře, ale netvrdím, že je zákonitě používán vždy správně. Další věc je, že se často v souvislosti s tímto druhem cestování mohou objevit takové otázky, jako proč já bych za to měl platit a pracovat ještě, což vytváří takový negativní marketing. Určitě si myslím, že by měla být tato stránka dobrovolnického cestovního ruchu více propagována, aby lidé ten princip, jak to funguje, více pochopili. Často se mě na to lidé i ptají a já to vysvětluji tak, že ta země na tom není ekonomicky moc dobře, a proto je potřeba tam jet pomáhat.

V rámci dobrovolnického cestovního ruchu se často mluví o tom, že vytlačuje místní pracovní sílu a tím pádem prohlubuje celý problém s pytláctvím. Co si o tom myslíte a jak to vypadalo v souvislosti s tímto problémem ve Vaší organizaci?

Místní pracovníci v této organizaci dělají takovou přípravu okolo těch dobrovolníků. Takže starají se o úklid, o různé stavební práce, administrativní práce atd. Určitě by se ta organizace bez nich neobešla, obzvláště v tomto období. Samozřejmě z těch peněz od dobrovolníků se pak většinou tito lidé platí.

Co Vám tato zkušenost z osobního hlediska přinesla? (zlepšení angličtiny, noví přátelé, nové zkušenosti, nové pracovní dovednosti)

Pro mě to bylo opravdu všechno úplně nová zkušenost. Dalo mi to porozumění, jak vlastně pečovat o zvířata, jak se chovají v určitých situacích, jak se mám já chovat k nim. Hrozně moc mi to pomohlo s anglickým jazykem. Do rezervace jsem odjížděl s úrovní angličtiny A1, čímž bych za normální situace ani nesplňoval požadavky pro to, abych mohl odjet pomáhat do této organizace. Z toho jsem měl trochu strach, ale

nakonec jsem si s tím poradil a krom občasných vtipných situací, kdy jsem nepochopil, co se po mně chce, to proběhlo úplně bez problémů. Byla to pro mě také osobně rozvojová cesta. Dodalo mi to klid, odpočinul jsem si od té klasické civilizace, která nás obklopuje. Měl jsem čas utřídit si myšlenky, nastavit si jiný žebříček hodnot, než jsem měl před touto zkušeností. Měl jsem čas promyslet si, jak bych chtěl nadále žít. Také jsem se naučil šetřit s vodou, protože v této organizaci jí byl opravdu velký nedostatek a celkově se Afrika potýká s nedostatkem vody.

Co Vás na této zkušenosti nejvíce překvapilo?

Trošku negativní překvapení pro mě bylo první seznámení s tou rezervací. Protože jsem si toho o ní moc nezjišťoval, jel jsem tak trochu naslepo a netušil jsem, že ta zvířata se zde nacházejí ve výběžích. Postupem času, když jsem se zapojil do té činnosti a začal jsem se starat o ta zvířata, jsem ale pochopil, proč to tak je. Jedná se o dvojitou ochranu, protože ti kočkodani často hledají potraviny u lidských obydlí a lidé je pak zabíjí nebo na ně kočkodani zaútočí a také to nějaký čas trvá, než po nějakém traumatické zážitku je zvíře schopno vrátit se zpátky do přírody, a na to jsou tady připravováni.

Jaké bylo soužití s ostatními dobrovolníky, které jste do té doby vůbec neznal? Zažil jste nějaký konflikt za dobu Vašeho pobytu?

Soužití s ostatními dobrovolníky probíhalo v naprosté pohodě. Všichni se k sobě chovali hezky, k žádným konfliktům vůbec nedocházelo i přesto, že všichni byli hodně vyčerpaní prací, které bylo kvůli nedostatku dobrovolníků opravdu hodně.

Nacházelo se ve vaší rezervaci více dobrovolníků z laické veřejnosti, nebo spíše studenti (výzkumníci) přírodovědeckých oborů?

Jednalo se hlavně o laickou veřejnost, ale byli to často lidé, kteří už v rezervaci někdy před tím byli pomáhat, a tak si to místo zamilovali, že se tam teď pravidelně vrací.

Máte nějaké informace o tom, jak organizace, ve které jste se nacházel, financuje momentálně svou činnost, kromě dobrovolníků?

Krom těch pár dobrovolníků financují organizaci za pomoci sbírek na sociálních sítích. Myslím si také, že majitel financuje organizaci v tuhle chvíli z osobních zdrojů, ale tu informaci nemám ověřenou, je to jen můj názor.

Většina dobrovolnických organizací je spojená i s edukativní činností o ochraně zvířat a životního prostředí. Jak to probíhalo v této organizaci?

V rámci školení hned ten první den. Jak se máme chovat ke zvířatům a poté vlastně za pochodu, když například došlo k nějaké zajímavé situaci se zvířaty. Nejednalo se ale o nic plánovaného, bylo to dalo by se říct spontánní. Určitě se ale člověk dozví o zvířatech a celkově o životním prostředí spoustu věcí, které do té doby neznal.

Zadání bakalářské práce

Autor: Jan Forejtek
Studium: I1700216
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Management cestovního ruchu
Název bakalářské práce: **Dopady Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch**
Název bakalářské práce AJ: Impacts of the coronavirus crisis on volunteer tourism

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl práce

Práce si dává za cíl prozkoumat vlivy způsobené pandemií Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch. Tyto vlivy bude popisovat na konkrétních činitelích působících v rámci dobrovolnického cestovního ruchu.

Osnova

- 1 Úvod
- 2 Cíl práce a metodika zpracování
- 3 Teoretická část
  - 3.1 Dobrovolnický cestovní ruch
  - 3.2 Dobrovolnictví
  - 3.3 Dopady cestovního ruchu
- 4 Praktická část
  - 4.1 Vlastní zkušenost s dobrovolnictvím
  - 4.2 Rozhovory
  - 4.3 Dopady Covid-19 na dobrovolnický cestovní ruch
- 5 Shrnutí výsledků
- 6 Závěry a doporučení
- 7 Seznam zdrojů
- 8 Přílohy

1. KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

2. PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.

3. TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-514-8.

4. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

Garantující pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Veronika Židová, Ph.D., DiS.

Oponent: Ing. Martina Pásková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 26.1.2021